Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Postimees

EK(b)P Tartumaa Komitee ja Tartu Linna ning Maakonna Töörahva Saadikute Nõukogude Täitevkomiteede häälekandja

Nr. 139 | Pühapäeval, 17. juunil 1945 | Hind 20 kop.

Edasiõppimisest kõrgemais õppeasutustes

Praegu toimuvad keskkoolides eksamid, mis peavad andma ülevaate õpilaste saavutustest läinud õppeaastal. See oli küllaltki pingutav aeg noortele, eriti, kui arvestada pingset tööd mõõdunud õppeaasta raskeis tingimusis, kus fašistide hävituskire jäljed end igal pool veel eriti teravalt tunda andsid. Siiski, nagu selgub õpetajaskonna hinnanguist, tulevad noored oma ülesannetega küllaltki hästi toime. Nõrga edasijõudmise tõttu eksameile mittepääsnute protsent on üldiselt väike.

Erilist tähelepanu pälvivad õpetajaskonna, lastevanemate ja kogu ühiskonna poolt tänavused keskkoolide lõpetajad. Paratamatult kerkib igal keskkoolilõpetajal küsimus: mis nüüd? Kas jatkata õpinguid kõrgemais õppeasutustes või asuda tööle mõnel praktilisel alal? Selle õigustatud küsimuse õigele ja otstarbekohasele lahendamisele peab kogu ühiskond aktiivselt kaasa aitama.

„Kaadrid otsustavad kõik," ütles sm. Stalin juba 1935. a. Punaarmee Akadeemia lõpetajate aktusel. Selle nõude tähtsus pole tänapäeval kahanenud, vaid kasvanud. Saksa fašistide poolt okupatsiooniajal laostatud majanduse ja kultuurielu ülesehitamiseks vajame praegu ja lähemas tulevikus suurel hulgal igasuguseid erialalisi töötajaid. Eriti suur puudus on erialaliselt juhtivaist ja teaduslikest töötajatest. Erialalisi töötajaid valmistavad meil ette mitmesugused erialalised kutsekoolid, erialalist juhtkonda ja teaduslikke töötajaid aga ainult kõrgemad õppeasutused, Tartu Riiklik Ülikool ja Tallinna Polütehniline Instituut.

Täieliku keskkooli kursuse lõpetamine iseenesest ei anna lõpetajale veel mingisuguseid erialalisi oskusi. Keskkooli otseseks ülesandeks on varustada õpilasi küllaldaste teadmistega ja oskustega, mis on vajalikud edasiõppimisel kõrgemais õppeasutustes või kutse omandamisel. Kuna enamik erialalisi kutsekoole värbab oma õpilasi mittetäieliku keskkooli lõpetanute hulgast, oleks normaalne, et kõik täieliku keskkooli lõpetajad, kellel selleks on kalduvusi ja kes on võimelised edasi õppima, jatkaksid õpinguid kõrgemais koolides.

On ju tõsi, et lapse koolitamine 11 aasta kestel on nõudnud vanemailt küllaltki suuri pingutusi, mille tõttu paljud vanemad näeksid meeleldi, et nende lapsed peale keskkooli lõpetamise asuksid iseseisvalt tööle. Ka paljusid õpilasi meelitab, võib-olla, iseseisev, vanematest sõltumatu elu. Pealegi on praegusel ajal selleks võimalusi laialt. Peaaegu kõikidele keskkoolide direktoreile on tulnud väga mitmesugustelt ametiasutustelt tööpakkumisi paremaile lõpetajaile küllaltki heade palgatingimustega.

Siiski ei tohiks edasiõppimise või mitte-edasiõppimise küsimust otsustada ainult kitsast, isikliku majandusliku heaolu seisukohast lähtudes. Edasiõppimise küsimuse otsustamisel tuleb ennekõike silmas pidada keskkooli lõpetaja isiklikku huvi ja kalduvusi ning ühiskonna nõudeid.

Produktiivse töö üheks tähtsamaks eelduseks on huvi ja armastus tehtava töö vastu. Huvitu töö tundub raskena, väsitavana, tüütavana ja selles saavutatakse paremal juhul ainult keskpäraseid tulemusi.

Seni on eriala valikul valitsenud teatav tagasihoidlikkus nn. teoreetiliste ainete, nagu matemaatika, füüsika, astronoomia, geoloogia, geograafia, mitmesuguste loodusteaduste harude jt. suhtes. Eelistatakse aineid, mis teoreetilise ettevalmistuse kõrval annavad ühtlasi ka praktilise kutse, nagu arstiteadus, rohuteadus, põllumajandus jm. Vestlusel abiturientidega ilmneb, et puudub ülevaade neil aladel tegutsemise võimaluste kohta peale õpingute lõpetamist. Siin peaksid vastavate kateedrite juhatajad intensiivsemat selgitustööd tegema. On ju ajakirjanduses küll ilmunud tähelepanuvääriv hulk kirjutusi õppimise võimaluste kohta ühes või teises teaduskonnas, kuid üksikute teadusharude tuleviku ülesandeist ja tegutsemise võimalustest eriti nn. teoreetiliste teaduste alal on vähe juttu olnud. Tuleks juhtida tähelepanu sellele, et Nõukogude teadus ei tunne „teadust teaduse enese pärast". Seega on igal teadusharul ka oma praktiline siht majanduse, tehnika, põllunduse jne. alal. Samuti oleksid vajalikud ülevaated teaduslike instituutide ja asutuste tegevusest ja tõõtamisvõimalustest nende juures. See aitaks palju kaasa meie teaduslike instituutide ja asutuste tegevuse populariseerimiseks ja kergendaks suuresti edasi õppida soovijail eriala valikut. Ka instituutide ja asutuste eneste huvides on see vajalik, sest sellega luuakse eeldused teaduslike töötajate järelkasvuks, kaadrite täiendamiseks.

Majanduslikult on õppimine ülikoolis ja teistes kõrgemais õppeasutustes praegu kergem kui kunagi varem. Üliõpilaste toetamiseks on küllaldane stipendiumide fond, mis võimaldab igale edukalt edasijõudvale üliõpilasele määrata igakuulist toetust. Üliõpilaste majutamiseks on ülikoolil ühiselamud, mille mahtu pidevalt suurendatakse. Toitlustamine toimub üliõpilaskõõgi kaudu, mida toetab suur abimajand Raadi mõisa näol. Nii püüab ülikool kõigiti luua soodsamaid elamistingimusi ja õppimisvõimalusi edasi õppida soovijaile. Ei saa siinkohal ka märkimata jätta ülikooli algatust emakeelsete õpperaamatute soetamise alal. Et õpperaamatute alal valitseb praegu suur puudus, oleks vajalik nende väljaandmise ga võimalikult kiirustada, vabastades selleks tarbe korral õppejõude teiste ülesannete täitmisest.

Kaadrite soetamine ja täiendamine on suure ühiskondliku tähtsusega ülesanne, mille edukaks läbiviimiseks peaksid kõik asutused ja organisatsioonid aktiivselt kaasa aitama. See võiks esijoones toimuda edasiõppijaile soodustatud õppimisvõimaluste loomises, stipendiumide määramise näol. Stipendiumi määramisele võiks lisanduda kohustus teatava aja kestel töötamiseks stipendiumi määravas asutuses. Sellega kindlustaksid asutused ja organisatsioonid endale kvalifitseeritud töötajate järelkasvu ja aitaksid ühtlasi kaasa kõrgema hariduse laialisemale levikule. Eriti peaksid seda moodust kasutama teaduslike kaastööliste kaadri loomiseks ja laiendamiseks meie mitmesugused teaduslikud instituudid. Kahjuks on teaduslikud instituudid ja mitmesugused asutused selles suunas vähe huvi ja aktiivsust näidanud, kuigi kaadrite puudus, nagu sagedastest ajalehekuulutustest nähtub, on küllaltki terav. Asutused peaksid oma kaadrite järelkasvu küsimust täie tõsidusega kaaluma ja selleks vastavaid reaalseid samme astuma. — Seni on meile teadaolevail andmeil ainult ENSV Kalanduse Instituut vastava ala üliõpilastele stipendiumide määramisega reaalseid samme oma kaadrite täiendamiseks astunud.

Teaduslikul alal töötajate õppepersonali järelkasvu kindlustamiseks on ülikooli juures aspirantuur. Aspirantuuri pääsevad need ülikooli lõpetanud, kes omavad võimeid ja kalduvusi teaduslikuks tööks ja õppetegevuseks ülikooli juures. Aspirantuuris töötab lõpetanu teaduslikul alal vastava eriala õppejõu juhtimisel. Edukal teaduslikul töö lõpetamisel omandab ta teaduste kandidaadi astme.

Eriteadlased on meie ühiskondlik varandus. Sellepärast peaksid ka need asutused ja organisatsioonid, kes otseselt kõrgema haridusega kaadrite soetamisest huvitatud ei ole, igati vastutulelikult suhtuma edasiõppijaisse. Mõõdunud sõgisel ei ilmunud paljud edasi õppida soovijad vastuvõtueksameile, sest puudus võimalus kohalesõiduks. Vastavail asutustel tuleb hoolitseda, et selline nähtus käesoleval aastal uuesti ei korduks. Samuti tuleks võtta kaalumisele ka toiduainetekaartide kehtestamise võimalus eksameile sõitnud üliõpilastele. See on eriti oluline mittestatsionaarses harus õppivaile üliõpilastele. Senine reisukaartide süsteem jätab palju soovida.

Teadus on kindlus, mis igal juhul tuleb võita. Asudes huvi ja energiaga selle vallutamisele, toetatuna sotsialistliku ühiskonna igakülgsest kaasabist, me vallutame ta!

Tartu külalised Eesti Rahvuskorpuse ordeni- ja medalikandjate keskel

Täitsime oma ülesande Nõukogude Kodumaa ja eesti rahva ees

Kohtumine Tartust meile külla tulnud seltsimeestega oli erakordselt meeldivaks üllatuseks.

Lahkusin viimaste hulgas meie ülikoolilinnast 1941. a. Tõotasime siis, et tuleme tagasi võitjaina ning heiskame taas punase vabadus- ning võidulipu Tartu kohale. Raskeis lahinguis taotlesime oma lubaduse täitmist. Bolshevike partei ja sm. Stalini geniaalsel juhtimisel muutus Punaarmee üha võimsamaks, tema hoopide tugevus vaenlasele kasvas kuust kuusse ja aastast aastasse. Vaenlane sunniti taanduma ühelt „joonelt" teise järel ja ma olin nende õnnelike hulgas, kes said osa võtta võidulahinguist kogu Eesti Korpuse lahinguteekonna vältel.

Me tulime koju nüüd, kus hitlerlik Saksamaa on lõplikult likvideeritud. Täitsime oma ülesande Nõukogude Kodumaa ja eesti rahva ees. Vabas Tartus on jälle käsil nõukogulik loov töö ja nende töötajate esindajate soojad tervitussõnad on suurepäraseks tasuks kõigile võitlejaile lahinguliste pingutuste eest.

Parimaid tervitusi kõigile Tartu linna ja maakonna töötajaile. Täidame meile antud ülesanded edaspidigi samase püüdlikkusega kui seni, et ravida meie sünnimaa sõjahaavad ja viia ta õitsele Nõukogude Liidu sõbralike riikide peres.

Kapten N. Vanaselja

Tõotame ka edaspidi kõike jõudu rakendada jäädava rahu kindlustamiseks

Kohtudes rännakupuhkusel olles Tartu töötava rahva delegatsiooniga, kes olid tulnud üle andma meie võitlejaile tervitusi Tartu linna ja maakonna töötavalt rahvalt, täitis meie kõikide südameid uus rõõmulaine. Me oleme võitluses saksa fašistlike okupantide vastu rakendanud kogu oma jõu ja mõistuse, et saavutada seda suurt võitu. Me võime uhkustundega öelda: „Meie võitlus oli õiglane — meie võitsime." Võitjatena tagasi tulles oma sünnimaale oleme rõõmsad meile avaldatud tänutundeist ja tõotame ka edaspidi kõike jõudu rakendada selleks, et kindlustada jäädav rahu, hävitada viimased fašistliku ideoloogia jäänused meie sünnimaal ja aidata kaasa Nukogude Eesti kiirele ja palju hoolt nõudvale ülesehitustööle.

Nooremleitnant R. Kallas

Tervitus võitjaina kodumaale tulnuile

Tervitusi Stalini ajastu kangelastele — Punaarmee sangareile, vendadele vabastajaile, lahinguist tagasipöördunuile vabastatud Nõukogude Eestisse.

Sakslased kavatsesid orjastada meie rahvast ja ära viia meie naised, lapsed ning õed saksa vangipõlve — teie vabastasite meid sellest teotusest — täname!

Sakslased katsusid mürgitada eesti rahva hinge mürgise looma mittesallivusega meie kangelasliku Punaarmee vastu, kuid teie päästsite meid.

Eesti tõölised olid teadlikud teie sangarlikest tegudest ja samuti tõölisklassi ideedest, mida teie kandsite. Meie uskusime ja teadsime, et tulete võitjaina kodumaale, sest me kuulsime ja uskusime Stalini sõnu, et võit saab olema meie.

Tartu Naha- ja Nahasaaduste Kombinaadi kollektiiv saadab teile südamliku tõõliste tervituse ja annab sõna tõõtada niisama ennastsalgavalt, nagu teie võitlesite lahinguväljal. Tõõtame parema kvaliteedi ja suurema produktsiooni saavutamiseks, püüame oma tõõga tänada teid nende kangelaslike tegude eest.

Olgu tervitatud sangarlik Punaarmee!

Olgu tervitatud paremad Eesti pojad!

Olgu tervitatud meie juht, sm. Stalin, kes viib meid võidult võidule!

L. Kuritski, Kombinaadi direktor, **H. Vaskma**, ametiühingu-komitee esimees, eesrindlikud tõölised: **Millert, Visnapuu, Aint, Prank, Michelson, Eessaar.**

NSVL ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS

Üleliidulise Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu autasustamise kohta Lenini Ordeniga

Väljapaistvate teenete eest Isamaa ees hitlerliku Saksamaa vastu peetud Nõukogude Liidu Suure Isamaasõja aastail ja suure töö eest nõukogude noorsoo kasvatamise alal piiritu truuduse vaimus oma Isamaale — autasustada Üleliiduline Leninlik Kommunistlik Noorsooühing LENINI Ordeniga.

Moskva, Kreml,
14. juunil 1945. a.

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi esimees M. KALININ
NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. GORKIN

NSVL TEADUSTE AKADEEMIA TÖÖTAJATE AUTASUSTAMINE

Väljapaistvate teenete eest teaduse ja tehnika arendamisel autasustati NSVL Teaduste Akadeemia 220. aastapäeva puhul NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega:

LENINI Ordeniga — 96 teadlast;
ISAMAASÕJA I JÄRGU ORDENIGA — 14 teadlast;
ISAMAASÕJA II JÄRGU ORDENIGA — 8 teadlast;
TÖÖ PUNALIPU ORDENIGA — 373 teadlast;
PUNATÄHE ORDENIGA — 151 teadlast;
„AUSTUSE MÄRGI" ORDENIGA — 424 teadlast;
MEDALIGA „VAPRA TÖÖ EEST" — 277 teadlast;
MEDALIGA „EESKUJULIKU TÖÖ EEST — 123 teadlast.

(TASS.)

Ordenite kätteandmine Sotsialistliku Töö Kangelastele

V. L. Komarovile, A. A. Baikovile, I. P. Bardinile, I. M. Vinogradovile, N. D. Zelinskile, T. D. Lõssenkole, I. I. Meshtshaninovile, L. A. Orbelile, M. A. Pavlovile, D. N. Prjanishnikovile, NSVL Teaduste Akadeemia akadeemikutele ja kirjavahetajatele liikmetele

14. juunil andis NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe esimene asetäitja sm. N. M. Shvernik ordenid kätte suurele NSVL Teaduste Akadeemia akadeemikute ja kirjavahetajate liikmete grupile.

Sotsialistliku Töö Kangelane NSVL Teaduste Akadeemia president akadeemik V. L. Komarov saab Lenini Ordeni väljapaistvate teenete eest teaduse ja tehnika arendamisel.

Lenini Orden ja kuldmedal „Sirp ja Vasar" koos ürikuga Sotsialistliku Töö Kangelase nimetuse andmise kohta anti kätte:

akadeemikutele A. A. Baikovile, I. P. Bardinile, I. M. Vinogradovile, N. D. Zelinskile, T. D. Lõssenkole, I. I. Meshtshaninovile, L. A. Orbelile, M. A. Pavlovile, D. N. Prjanishnikovile.

Ordenid väljapaistvate teenete eest teaduse ja tehnika arendamisel saavad NSVL Teaduste Akadeemia 220. aastapäeva puhul akadeemikud N. N. Anitshkov, B. V. Assafjev, D. S. Beljankin, N. G. Brujevitsh, S. I. Vavilov, B. A. Vvedenski, V. A. Vesnin, R. J. Vipper, V. P. Volgin, A. J. Võshinski, I. E. Grabar ja teised teadlased ning NSVL Teaduste Akadeemia tööjad.

Autasustatute nimel võttis sõna Sotsialistliku Töö Kangelane akadeemik L. A. Orbeli.

„Tänane päev," ütles L. A. Orbeli, „on tähendusrikas päev. Meie riigi valitsus on veel kord näidanud oma erakordset tähelepanu nõukogude teaduse ja tema peasuunajale Teaduste Akadeemia vastu.

Meie autasustamisele ordenitega ja kõrgete nimetuste andmisele ei pea me vaatama kui tähelepanuavaldusele igaühe vastu meist üksikult, vaid kui nõukogude teaduse ja Teaduste Akadeemia vastu. Me peame teadma, et need tähelepanuavaldused märgid panevad meile suure vastutuse, panevad meile kohustuse tõsta veel kõrgemale nõukogude teaduse lipp ja saavutada seda, et nõukogude teadus oleks eesrindlik teadus, et ta tõstaks veelgi kõrgemale meie maa kultuuritaseme ja viiks meie maa esimesele kohale maailmas.

„Võtame valitsuse ees endi peale kohustuse," lõpetab üldiste kiiduavalduste saatel L. A. Orbeli, „tälta see ülesanne!"

Sm. N. M. Shvernik õnnitles südamlikult väljapaistvaid nõukogude teadlasi kõrgete valitsuse autasude saamise puhul ja pöördus nende poole kõnega, milles ta kirjeldas lühidalt Teaduste Akadeemia tähtsust 220-aastase olemasolu kestel.

„Teadlaste autasustamine, "ütleb N. M. Shvernik, „sattus kokku Peeter Esimese, Venemaa suure ümberkujundaja poolt rajatud Teaduste Akadeemia 220. aastapäeva juubeliga. Tänu geniaalseile vene teadlastele võitis Teaduste Akadeemia kiirelt oma koha maailma suurimate teadusekeskuste hulgas. Pidevalt hakkasid Peterburi poole pöörduma Euroopa suurimate teadlaste pilgud. Teaduste Akadeemia sai vene teaduse kogujaks, progressiivsete traditsioonide hoidjaks. Kuid tõelise ja enneolematu õitsengu saavutas ta alles pärast Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni, mis hävitas koos isevalitsusega reaktsioonilise poliitika, kastilisuse ja sulutse teaduses. Teaduse õitsengu kindlustas nõukogude sotsialistlik kord, mis kooskõlastas teaduse praktikaga."

Kõneldes nõukogude teadlaste osavõtust Suurest Isamaasõjast ütles sm. Shvernik:

„Nõukogude teadlased näitasid piiritut ustavust kodumaa vastu. Nad läksid võitlusse saksa fašistlike röövvallutajate, inimsoo teaduse ja kultuuri lämmatajate vastu. Nad võitlesid Isamaasõja rinnetel ja tõõtasid ennastsalgavalt tagalas — instituutides, laboratooriumides, tehastes, abistades kangelaslikku Punaarmeed purustada vaenlast."

„Nüüd, rahuliku arengu ajajärgul," jätkab sm. Shvernik, „on Teaduste Akadeemia ette täies suuruses tõusnud uued ülesanded teaduse ja tehnika edasiarendamise alal ja teadlaste, teaduse inimeste kaasatõmbamise alal saksa fašistlike okupantide poolt laostatud rahvamajanduse taastamisele. Teaduse suure koorefe Sotsialistliku Töö Kangelase seltsimees Stalini juhtimisel tulevad nõukogude teadlased selle ülesandega toime!"

Lõpuks sm. N. M. Shvernik teadlastele jõudu, tervist ja täit edu tõõs teaduse edasiarendamise alal, mis teenib nõukogude rahva ja tema sotsialistliku kodumaa huve. (TASS.)

Nahakombinaat sai ENSV RKN II preemia

Tartu Naha- ja Nahasaaduste Kombinaadi direktorile sm. Kuritskile saabus Tallinnast järgmine telegramm:

Õnnitlen Nahakombinaadi kollektiivi II preemia määramise puhul ENSV Rahvakomissaride Nõukogult maikuu tõõ eest ja soovin edu edaspidises tõõs.

Perfel,
Kohaliku Tööstuse rahvakomissari asetäitja.

See on austav tunnustus Naha ja Nahasaaduste Kombinaadi tõötajaile. Maikuu plaan täideti 119%-liselt ja selle plaani täitmine oli küllaltki raske. Maikuu toodangu plaan ületati rahaliselt suure summaga.

Lühikese ajaga taastati ja monteeritti fašistide poolt purustatud 6 keerulist tööstuse masinat.

Kombinaadi abimajand Kiidjärvel on parim Kohaliku Tööstuse Rahvakomissariaadile alluvate kättiste abimajandeist.

Eile saadi juunikuu toodangu eduka täitmise ja ENSV 5. aastapäeva puhul korraldatud sotsialistliku võistluse hea organiseerimise eest Kohaliku Tööstuse Rahvakomissariaadilt kttuseavaldus.

Maikuu plaani täitmine oli seotud suurte raskustega, kuid plaan täideti siiski. Kombinaadile antud eritellimuse läbiviimiseks tuli kogu jaanõudetõõstus uueks toodanguks ümber organiseerida. See ümberkorraldus lahendati ruttu ja eritellimus täidetakse eduga. Lepingu kohaselt peab see tellimus olema täidetud 1. juuliks, kuid kombinaadi tõõtajad on võtnud endale kohustuse see töö täita 28. juuniks.

Hästi täitis tellimused jalanõudeosakonna juhataja sm. Grünberg, kes oskas ruttu ja teadlikult vastavalt uuele toodangule ümber orienteeruda ja organiseeris hästi tõökäigu ning kogu jõuga võitles plaani täitmise eest. Teda abistasid selle juures oma tõösaavutustega meistrid Kullison, Tennen ja Millert ning tõölised Visnapuu, Aint, Prank ja Michelson. Aga ka kõik teised tõölised andsid töö edukaks läbiviimiseks oma parima.

Tulevikus tahab kombinaat oma produktsiooni veelgi suurendada ligi poole suuremaks senisest. Talveks varustatakse tõölised abimajandist ja aiandist igasuguste toiduainetega, ka kütte eest hoolitsetakse. See kõik loob eeldused edukaks tõõks ja on aluseks uutele tõösaavutustele toodangu tõstmisel.

NSVL ordenite ja medalite kätteandmine

14. juunil andis NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe asetäitja ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees sm. Vares Kadrioru lossis ordenid ja medalid kätte suurele grupile autasustatuile väljateenitud aastate eest vägedes ja SARK-i organeis ning grupile eduka töö eest kohtuorganeis. Ordeneid sai 120 isikut.

Autasustatute nimel võtsid sõna alampolkovnik V. P. Popov ja major S. A. Russanov.

Õnnitlenud autasustajaid südamlikult ordenite ja medalite saamise puhul, pöördus sm. Vares nende poole lühikese kõnega ja soovis lõpuks autasustatuile uut edu edaspidises tõõs.

(ETA.)

Üleliiduline Leninlik Kommunistlik Noorsooühing autasustati Lenini Ordeniga

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega 14. juunist 1945 autasustati Üleliiduline Leninlik Kommunistlik Noorsooühing Lenini Ordeniga väljapaistvate teenete eest Isamaa ees hitlerliku Saksamaa vastu peetud Nõukogude Liidu Suure Isamaasõja aastail ja suure töö eest nõukogude noorsoo kasvatamise alal piiritu truuduse valmus oma Isamaale.

Selle kõrge tunnustuse puhul tähdab rõõm ja uhkus mitte üksi iga kommunistliku noore, vaid iga Nõukogude Liidu kodaniku siidant. Meil on seesugune noorsugu, kelle kätesse võime julgesti usaldada oma elutöö, kui kord vanadus sunnib meid lahkuma oma võitluspositsioonelt.

Väga suured on meie noorsoo teened Suure Isamaasõja päevil. Me võime uhkusega öelda, et ei ühelgi ajajärgul, ei üheski sõjas ei ole ette tulnud seesugust massilist heroismi, eneseohverdust ja kartmatust, nagu näitas meie noorsugu Suures Isamaasõjas. Leninl-Stalini partei kutsel asusid tuhanded noored täis nooruslikku patrioottilist tuld kodumaakaitsjate ridadesse, et oma verega kaitsta kodumaa au, sõltumatust ja vabadust. Sügav armastus oma Nõukogude Kodumaa vastu, armastus suurte juhtide, seltsimeeste Lenini ja Stalini vastu, armastus Oktoobrirevolutsiooni saavutuste vastu — see kõik sundis tegema meie noorsugu massiliselt seesuguseid tegusid, mis kõrvalseisjaile näivad imedena.

Tuletame ainult meelde Zoja Kosmodemjanskajat, noore tütarlapse-partisani kannatusi ja mehisust, millega ta läks surma Kodumaa eest. Meenutame Aleksander Matrossovit, kes oma südame survega sundis vaikima vaenlase kuulipilduja, ja Jüri Smirnovi, kelle fashistid lõid risti. Meenutame noori Krasnodoni kangelasi, nende vapraid tegusid sakslaste poolt okupeeritud linnas ja hiljem nende piinarikast surma, sest et nõukogude kommunistlik noorsugu millalgi ei annud välja oma võitluskaaslasi. Neid ja kõiki teisi vapraid kodumaa poegi ja tütreid ei unusta kunagi nõukogude tänulik rahvas.

Kommunistliku noorsooühingu kasvandikud Nikolai Gastello, Pjotr Haritonov, Mihhail Zhukov ja Stepan Zdorovtsev said sõjapäevil esimestena Nõukogude Liidu Kangelase nimetuse. 1944. a. lõpuks oli see kõrge nimetus omistatud enam kui kolmele tuhandele kommunistlikule noorele, Punaarmee ja Sõjamerelaevastiku sõdureile ning partisanidele.

Nõukogude Liidu Kangelase kõrge nimetuse on saanud ka kolm eestlast kommunistlikku noort, seltsimehed Arnold Meri, Heinrich Hindreus ja Arnold Pappel.

Novosibirski kommunistlik noor, maailma parim lendur Aleksander Pokrõshkin aga on kolmekordne Nõukogude Liidu Kangelane.

Sõda on karm eksam inimese vaimseile ja kehalistele jõududele. Selles, et nõukogude noorsugu on auga läbi teinud selle katse, väljendub see suur kasvatustöö, mida teeb kommunistlik noorsooühing bolshevike partei juhtimisel. Ta kasvatab noorsugu tulise ja imettegeva nõukogude patriotismi vaimus.

Ka tagalas andis Suure Isamaasõja päevil noorsugu kogu oma jõu meie Kodumaa kaitseks ja kindlustamiseks.

Sm. Stalin ütles oma käskkirjas Oktoobrirevolutsiooni 27. aastapäeva puhul: „Jäädavalt lähevad ajalukku nõukogude naiste ja meie tubli noorsoo võrratud töökangelasteod, kes on oma õlgadel kannud peamist töökoormat vabrikuis ja tehastes, kolhoosides ja sovhoosides. Kodumaa au ja iseseisvuse nimel osutavad nõukogude naised, noorukid ja neiud vaprust ja kangelaslikkust töörindel. Nad on osutunud oma isade ja poegade, meeste ja vendade väärilliseks, kes kaitsevad meie Kodumaad saksa fashistlike roimarite eest."

Sõja kestel on nõukogude tööstusse, transporti ja põllumajandusse tulnud miljoneid uusi töölisi, enamuses naisi ja noori, sest mehed siirdusid relvaga tulejoonele. Lennuki-, tanki-, masinaehitus- ja teistes tööstusharudes moodustab noorsugu 40—60 protsenti kogu tööliste üldarvust.

Oma töös on noored olnud lakkamatus võitluses tööproduktiivsuse tõstmise eest.

1941. a. juunis algas Gorkis Stalininimelises tehases sõjaaja stahhaanovlaste, nõndanimetatud „kahesajalaste" liikumine, mis on võtnud kogu maal väga suure ulatuse.

Samuti suures ulatuses on levinud noorte tööbrigaadid, milledest parimad tõös ettenähtud normi 200-prots. ja rohkem ületamisega on teeninud rindebrigaadide nimetuse.

Brigaadides tehtavas töös on põhimõtteks võimalikult väiksema töötajate hulgaga saata korda võimalikult palju. Sellise liikumise algatajaks oli Moskva kuullaagrite tehase noor brigadiir Jekateriina Baröshnikova.

Noorte agaral kaasabil ehitati Magnitogorski Stalini-nimelises kombinaadis kaks hiiglakõrgahju ja uued kõrgahjud Novo-Tagili ja Tshussovi tehastesse.

Palju tankikolonne ja lennueskadrille on Punaarmeele ehitatud noorte kogutud summadest.

„Auga sooritasid sõjapäevil eksami meie kolhoosid ja sovhoosid," ütleb sm. Stalin, „käsi rüppe panemata töötab nõukogude noorus sõjaaja rasketes tingimustes, töötab põldudel, varustades toiduainetega meie armeed ja elanikkonda, andes toorainet meie tööstusele."

Kolhooside töötajate sõjaaegsetes võitudes etendasid suurt osa meie noored ja naised. Iga sõjapäevaga suurenes külanoorte vastutustunne rinde varustamise osas. Nad mobiliseerisid tööle kõik jõud, et varustada Punaarmeed ja linnaelanikke toiduainetega. Ennastsalgava töö tõttu olid rindel hästi tuntud kolhoosinoored Nina Salamatina, Vassilissa Stepanova, Klavdia Degtjarjeva ja paljud teised kõrgete saakide kangelased.

Suure Isamaasõja ajaloo leheküljedele jäävad rindekangelastega alati kõrvu meie sõjaaja töösangarid, kelledest paljud on võrsunud tubli nõukogude noorsoo ridadest.

Suure entusiasmiga töötavad nõukogude noored fashistide okupatsiooni ikkest vabastatud rajoonides ja linnades. Näiteks võtavad Stalingradi üleschitamisest osa tuhanded nõukogude noormehed ja tütarlapsed.

Rahuliku arengu ajajärk, millesse on astunud meie maa, seab ka noorusele uued ülesanded. Palju tööd ja energiat tuleb meil kulutada selleks, et teha me Kodumaad veel tugevamaks ja võimsamaks.

Karastatud võitlusis, mehistunud, läbinud raske elu kooli, meie noorsooühing, ümbritsetud bolshevike partei ja sm. Stalini alalisest hoolest ja tähelepanust, tiivustatud talle omistatud kõrgest tunnustusest, kindlasti jatkab edukat noorpõlve kasvatamist piiritus truuduses nõukogude Kodumaale ja bolshevike parteile, ning sammub edasi uutele võitudele.

On tarvis lõpule viia fashismi moraalne ning poliitiline purustamine

Nõukogude Liidu rahvaste Suur Isamaasõda on lõppenud Nõukogude Liidu ja kogu fashismivastase koalitsiooni hiilgava võiduga. Fašistliku Saksamaa armee on löödud sõjaliselt, on alla kirjutatud Saksamaa tingimusteta kapitulatsiooni akt ning on välja kuulutatud Nõukogude Liidu, Inglismaa, Ameerika Ühendriikide ja Prantsusmaa administratiivne ja poliitiline võim okupeeritud Saksamaa üle.

On muidugi selge, et fašistlik Saksamaa on purustatud ja löödud mitte üksnes sõjaliselt, vaid ka poliitiliselt ja moraalselt, kuid seni säilinud osad vaenlase agentuurist jatkavad enam või vähem maskeeritult oma tegevust. Lähimaks ülesandeks on selle tõttu fašistliku propagandamürgi lõplik väljajuurimine kõikjal, kus see esineb kas varjatud või varjamatul kujul.

Saksa fašistide üheks „teoreetiliseks" lähtepunktiks sõja ettevalmistamisel oli demagoogia nn. „eluruumi" võitmise vajaduse kohta.

Saksa imperialistid on öieti juba enne fašiste aastakümnete vältel sisendanud sakslastele mõtet, et Saksamaa peab saama ülemaailmse mõjuvõimuga impeeriumiks ja et ta on määratud hukkumisele, kui ta ei võida endale „eluruumi" Euroopas.

Käesolevale sõjale ettevalmistusi tehes püüti saksa fašistlike röövimperialistide poolt saksa rahvale kõigiti tõestada, et Saksamaa lämbuvat liiga kitsasse ruumi oma energiaga, organiseerimisvõimega jne., samal ajal kui teiste riikide ja rahvaste käes olevat maad ja rikkused, mida need ei oskavat kasutada.

Et mitte näidata avalikult oma metsloomanägu, püüti ühtlasi luua mingi „ideoloogiline" alus tollele „eluruumi" vajadusele.

Hitler kuulutas sakslased „ülilnimesteks", kusjuures see „ülilnimese" mõiste sisuliselt tähendas öieti olendit, kes ei tarvitse arvestada mingeid õigluse ega moraali seadusi, vaid on kõigist „üle", teostades oma võimuihalisi instinkte piiramatu omavoliga.

Hitlerlased lõid oma nn. rassiteooria. mille sisu rajaneb väitel, et „aaria" või „põhjarassile" (kelle all sakslased mõtlesid peamiselt iseendid) on omased erilised võimed majandusliku ja kultuurilise elu organiseerimiseks ja eriti valitsemiseks kõigi teiste rahvaste üle. Mindi veelgi kaugemale — rassiline üleolek pidi andma sakslasile õiguse kogu maailma valitsemiseks ja see pidi olema koguni saatuse poolt sakslastele määratud missioon.

Selle „teooria" põhjal teised rassid ja rahvad ainult ralskavat väärtusi ja täitvat asjatult „kohta päikese all". Fašistid valmistasid ette sakslaste ideoloogiat selleks, et neis tekitada sõjapsühhoosi. Hitler ütles, et sõda olevat kõige loomulikum nähtus looduses. Igavese rahu korral hukkuvat inimkond. Saksa fašistliku röövarmee ohvitseride ja sõdurite kujutluses ei olnud sõda mitte kuritegu, vaid võimalus rikastumiseks, kuulsuse teenimiseks ja oma „rassilise üleoleku" näitamiseks. Saksa fašistide häbematus ja barbaarsus läks isegi niikaugele, et nad nimetasid sõda lihtsalt üheks töö liigiks, mis on tulutoovam kui igasugune muu töö, näiteks aineliste väärtuste valmistamine vabrikuis, põllumajanduses või karjakasvatamises jne. Fashistid püüdsid kasvatada saksa röövarmee sõdureis ja ohvitserides selliseid vaateid, et nende kallaletungi ohvriks langenud maade tsivilelanikkond nagu polekski inimesed, vaid nagu mingid jahiloomad, kellega võib toimida täielikult vallutaja tahte kohaselt.

Saksa rahvast sõjaks ette valmistades maalisid hitlerlased roosilisi väljavaateid ja ennustasid kerget võitu. Nad kujutlesid sõda nagu mingisuguse suure paraadmarsina, mille vältel langevad nende jalgade ette kõik teised maad ja rahvad. See oli kahtlemata samuti üheks põhjuseks, miks saksa röövarmee ülbus sõja esimeses perioodis oli kasvanud üle igasuguste piiride.

Hitlerlased piitdsid oma armeele tugevust lisada veel ühe võttega. Nad piitdsid nimelt võtta oma armee koosseisult isikliku vastutuse tunnet sooritatud kuritegude eest, välites, et vastutust kannab ainult ülemus — lõppude lõpuks ainult Hitler ja tema lähemad kaastöölised.

Hitler on ütelnud, et ta vabastavat inimese (ta mõtleb muidugi sakslast) sellisest kimäärist, nagu on seda sõdamctunnistus. Ta ütles omal ajal: „Sõdametunnistus, nagu hariduski, teeb inimese vigaseks. Minul on see paremus, et mind ei hoia tagasi mingi teoreetilist või moraalset laadi kaalutlused."

Ja ütelnud end sel viisil lahti igasugusest vastutustundest ning igasugusest inimlikkusest, püüdsid hitlerlikud juhid saavutada sama tulemust ka oma alluvate juures. Saksa väejuhatus pöördus oma sõdurite poole järgmise „retseptiga":

„Sul ei ole sõdant ega närve, sõjas pole neid vaja. Hävita eneses halastus ja kaastunne — tapa iga venelane, nõukogude inimene, ära peatu, kui sinu ees on rauk või naine, tütarlaps või poisike — tapa, sellega päästad enese hukkumisest, kindlustad oma perekonna tuleviku ja saad igavesti kuulsaks."

Niisama selgelt väljendus Göring:

„Tapke igaüks, kes on meie vastu, tapke, tapke, mitte teie ei kanna selle eest vastutust, vaid mina, sellepärast tapke."

Ja kuna saksa sõdurit pidevalt kasvatati sellises vaimus, siis muutus kogu saksa armee tõeliseks rööv- ja hävitusarmeeks. Nii hitlerlike juhtide kohta kui ka nende juhiste järgi toimivate sakslaste kohta on maksvad seltsimees Stalini sõnad, et need „on kaotanud inimese ilme ja langenud kiskjate loomade tasemele".

Hitlerliku riigi ja fašistliku armee relvade hulka kuulus ka nende salakaval taktika vaenu külvamiseks mitmesuguste rahvaste vahel, nende löömine ühekaupa.

Saavutanud selle eesmärgi, et saksa röövarmee sõdurid kujutlesid end olevat „ülilnimesed", kellele on kõik lubatud ja kes võivad teha kõike, kartmata mingit vastutust, saavutanud selle petlikujutuse loomise, et sõda kujuneb vaid lühikeseks paraadmarsiks läbi surmani hirmunud ja vastupanuvõimetute maade, kus saksa saagitsejaid ootavad otse muinasjutulised rikkused, mille järele tarvitseb ainult sirutada käsi — osutus Hitlerli ja tema jõugul võimalikuks liikuma panna fašistliku röövarmee hävitav laviin.

Hitlerlik armee purustas kõik oma teel — ta hävitas ja põletas linnu ja külasid Nõukogude Liidu territooriumil. Saksa fašistliku armee sõdurid ja ohvitserid röövisid kõik kättejuhtuvad väärtused igalt poolt, kuhu neil õnnestus sisse tungida. Nad püüdsid maha suruda vallutatud maade rahvaste vastupanutahet, rakendades selleks massiliselt kõige koledamaid ning barbaarsemaid terroriseerimisvahendeid. Hitlerlikud metslased katsid vallutatud maad võlastega. Nende sümbol — haakrist on nelja ühendatud võlla kombinatsioon! Hitlerlased seadsid sisse nn. pantvangide süsteemi. Nad vangistasid vallutatud maades sadu ja tuhandeid paremaid inimesi ja tapsid neid oma äranägemise kohaselt. Nad asutasid paljudes kohtades suuri surmalaagreid, kus nende ohvriks langesid miljonid inimesed, keile tapmine oli saksa metslaste poolt organiseeritud otse suurkäitise põhimõttel.

Kogu hitlerlaste poolt loodud „uut korda" on seltsimees Stalin iseloomustanud 1942. a. sügisel järgmiselt:

„Hitlerlikud lurjused on võtnud endale reegliks piinata nõukogude sõjavange, tappa neid sadade viisi ning määrata tuhandeid neist näljasurma. Nad tapavad meie maa okupeeritud territooriumil tsivilelanikkonda, mehi, naisi, lapsi ja vanakesi, meie vendi ja õdesid, ning tarvitavad nende kallal vägivalda. Nad on teinud endale eesmärgiks orjastada või hävitada Ukraina, Valge-Vene, Baltimaade, Moldaavia, Krimmi ja Kaukaasia elanikkonna. Ainult alatud inimesed ja lurjused, kes on kaotanud au ja langenud loomade tasemele, võivad lubada endale sääraseid jõledusi sütitte ja kaitsetute inimeste suhtes. Kuid see ei ole kõik. Nad on katnud Euroopa võllastega ja koonduslaagritega. Nad on pannud ikehtima alatu „pantvangide süsteemi". Nad lasevad maha ja peovad täiesti süütuid kodanikke, kes on „võetud pandiks", ainult sellepärast, et mõnd saksa lojust takistali vägistamast naisi või riisumast elanikke. Nad on teinud Euroopast rahvaste vangla. Ja seda nimetavad nad „uueks korraks Euroopas".

On selge, et kogu see süsteem tekitas kõigi kultuurrahvaste hulgas vihkamist saksa röövvallutajate vastu.

Fašismivastase koalitsiooni eesotsas võitlev Nõukogude Liit rakendas hitlerliku Saksamaa vastu kogu oma hiigelasliku jõu. Ta asetas saksa röövvallutajatele röövloomainstinktide vastu oma Isamaasõja õiglased põhimõtted. Barbaarse ning inimest vihkava saksa rassiteooria vastu asetas Nõukogude Liit oma rahvaste sõpruse- ja koostööpolitika. Vastupidiselt saksa röövarmee metslikule „uuele korrale" on Nõukogude Liit teostanud tõelist rahvaste vabastamise poliitikat. Samal ajal kui saksa fašistlike okupantide vastu kasvas Euroopa orjastatud rahvaste tuline vihkamine, sai ikka selgemaks kogu maailmale, et Punaarmee on tõeline vabastusarmee mitte üksnes Nõukogude Liidu, vaid ka rea teiste maade rahvastele. Ja vastavalt sellele kasvas Euroopa ning kogu maailma vabadusarmastavate rahvaste toetus Punaarmeele, tugevnes võitlus hitlerismi vastu.

Kõik need moraalsed-poliitilised faktorid, mida püüdis kasutada Hitler, on osutunud löödud trumpideks.

Oma aruandes Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 27. aastapäeva puhul ütles seltsimees Stalin:

„Saksa fašistid valisid oma ideoloogilisels relvaks inimest vihkava rassiteooria selle kaalutlusega, et elajaliku natsionalismi jutlustamine loob moraalsed ja poliitilised eeldused saksa röövvallutajate valitsemiseks orjastatud rahvaste üle. Ent tegelikult kujunes hitlerlaste poolt teostatav rassivaenupoliitika saksa fašistliku riigi sisemise nõrkuse ja välispoliitilise isoleerimise allikaks."

Üksteise järel langesid fašistlikust riikidekliidist välja kõik Saksamaa vasallid ja liitlased. Selle järel aitasid nende maade rahvad kaasa hitlerliku Saksamaa purustamiseks.

Hitler mõtles, et kui ta hävitab saksa armee südametunnistuse, siis see tugevdab armeed. Tegelikult muutus aga fašistlik armee suureks röövlitejõuguks, kelle barbaarsed teod täitsid jälestusega kogu maailma ja olid ühtlasi saksa röövlite eneste seesmise kokkuvarisemise üheks põhjuseks.

Fashistlik Saksamaa on alistatud, löödud sõjaliselt, majanduslikult, moraalselt ja poliitiliselt.

Kogu progressiivne maailm nõuab fashistlike sõjaroimarite ja nende abiliste karmi ning õigiast karistamist. Pole kahtlust, et karistus tabab neid, kes seda on teeninud oma tegevusega.

Kuid tarvis on ühtlasi kõikjal paljastada ning likvideerida vaenlase agentuuri riismete tegevus.

Kõige enam levinud võtteks, mida kasutab vaenlase agentuur, on praegu kramplike katsete tegemine lahkhelide tekitamiseks Nõukogude Liidu ja tema liitlaste vahel. Need katsed ei anna ega saagi anda tulemusi, sest maailma progressiivsed jõud on veendunud, et koostöö, mis osutus väga viljakaks sõjas, peab jatkuma sõjale järgnevas uues tsivilehitustöö perioodis veelgi viljakamalt.

Vaenlase agendid püüiavad meil näiteks levitada samuti igasuguseid kuulujutte selleks, et nõrgestada meie inimeste meelekindlust, takistada neid kogu jõuga pühendumast tilesehitustööle vabastatud Nõukogude Eestis. Kuulujuttude levitamisega tegelevad vaenlase agendid leiavad enestele ohvreid poliitiliselt arenemata ning ebateadlike inimeste hulgas, kes oma madala poliitilise arengutaseme tõttu võivad muutuda ebateadlikeks kaasaaitajaiks kuulujuttude levitajaile. Nii tehakse väljamõeldud säästest elevant ja mütakse hiljem selle elevandi luud.

Et mitte sattuda vaenlase agentuuri kuulujuttude õnge, on vajalik pidevalt olla kursis nii sise- kui ka välismaiste sündmuste tõelise käiguga, nii sise- kui ka välispoliitiliste probleemide lahendustega. Selleks on vaja pidevalt jälgida ajakirjanduse ja raadio teateid, aktiivselt osa võtta kõigist poliitilise selgitus- ja kasvatustöö üritusist.

Poliitiliselt teadlike kodanike otseseks kohuseks on pidevalt oma kaaskodanikele selgitada valitsuse ja partei otsuseid, nõukogude korra võimsuse aluseid, meie Konstitutsiooni põhiküsimusi jne.

Igale vaenlase katsele kuulujuttude levitamise või teiste vaenulike propagandavõtete kasutamise alal tuleb reageerida kiire ning terava vastulöögiga kõikjal ning igas olukorras, kus ilmneb vaenlase agentide või nende abistajate tegevus.

Passiivsus poliitilistes küsimustes annab vaenlase riismelle võimalust ning julgust tegevuseks. Aktiivne võttus nende vastu võtab nellt pinna jalge alt, toob kaasa nende mõju languse nullile, saab ühtlasi aluseks vaenlase agentuuri hukkumisele otseses mõtes. Teadlik, aktiivne ja järjekindel võitlus vaenlase agentuuri ja tema tegevuse vastu peab lõppema fašismi igasuguste „ideoloogiliste" jälgede likvideerimisega.

A. Ulbo,
EK(b)P Keskkomitee parteiorganisaator Tartu Riikliku Ülikooli juures

Vallad teede korrastamisel

Enamik töötavaist talupoegadest on mõistnud kohalike teede ja truupide korrastamise ülisuurt tähtsust ja on asunud suurima innu ja püüdlikkusega selle täitmisele.

Puhja valla talupidajaist töötab iga päev teede korrastamisel 80 inimest ja 48 hobust. Hoogsa töö tulemusena on kuni 13. juunini välja veetud 37,96 tm. palke ja 81 m³ kruusa ning teid parandatud 3200 m² ulatuses. Puhjalastest on mitmed talupidajad, kes ei kuulu teetööde kohustuse alla, asunud teetöödele vabatahtlikult. Nii näiteks ületavad sm-d I. Vatsa ja K. Kontor päevaseid töönorme 50%-liselt. See ind ja armastus töö vastu laseb oletada, et puhjalased täidavad teede korrastamise plaani ja ületavad selle enne tähtaega.

Pühajärve vallas on ettenähtud teede korrastamise plaanist täidetud kahe päevaga 45%. Teede korrastamisel töötasid esimesel päeval 24 jala- ja 33 hobusetöölist, teisel päeval 51 jala- ja 33 hobusetöölist. Energiliselt ja hästi on töötanud sm. Leida Vassili, kes on kahekordistanud päevaseid töönorme. Eriti head organiseerimisoskust on näidanud teede korrastamistöödе läbiviimisel külavolinikud sm-d V. Parma, A. Milk, A. Metsa ja I. Jakson, kelle piirkonnas võtavad teede korrastamistöödest osa kõik kodanikud 100%-liselt. Hoolimatult ja ükskõikselt on oma kohustusse suhtunud külavolinik I. Koppel, kes alles teede korrastamise aktsiooni algpäeval, 11. juunil, oma piirkonna talupidajaile teatavaks tegi teede korrastamise kohustuse. Selle tulemusena ei töötanud 11. juunil ükski kodanik ja ka teisel päeval võttis teede korrastamisest osa ainult 45%.

Lubamatu passiivsust on üles näidanud aakrelased, kus 12. juunil oli tööl ainult paarkolm kodanikku. See on lubamatu teguviis ühiskonna vastu ja näitab valla täitevkomitee esimehe loidu asjaajamist. Samuti edeneb teede korrastamine aeglaselt ka Rõngus, kus on ettenähtud korrastamisplaanist 13. juunini täidetud vaid 10%.

Sellest nähtub, et täitevkomitee ja valla-aktiiv ei ole seni küllalt tõsiselt suhtunud teede korrastamistöösse. On viimane aeg senisest energilisemalt tegutseda, et seda majanduslikult suure tähtsusega tööd õigeaegselt lõpetada.

I. R.

Patriotismist

N. BALTIISKI

2.

Ilma rahvuslike eelarvamusteta

Mõned töötava rahva vaenlased segavad ära patriotismi kodanliku natsionalismiga ja heidavad ette kommunistidele — nagu kõigile teistelegi tõelistele demokraatia eest võitlejaile — näilist poolikust nende patriootilise positsiooni suhtes sel põhjusel, et nad ei aseta oma rahvust „kõigist kõrgemale". Selle kena katte taga peituvad kaugeltki mitte kahjutud rahvuslikud eelarvamused, vaid isegi imperialistlikud püüdlused, mis on täiesti võõrad tõelisele patriotismile.

Nagu teada, kultiveerivad reaktsionäärid juba ammust aega rahvuslikke ja rassilisi eelarvamusi oma „jumalast valitud" rahvuse üleoleku suhtes selleks, et tõmmata poliitiliselt mahajäänud masse enda poole võitluseks demokraatliku liikumise vastu. Õhutades alati viha ja põlgust teiste rahvuste vastu muudavad reaktsionäärid rahvuslikud eelarvamused shovinismi ja fašismi mürgiseks aurukss, kuid demonstreerivad juudipogrommide, neegrilintshimiste ja naaberrahvaste elu kallale kippumistega arvatavat „oma rahvuse üleolekut". Aga kui oli vaja patrioottilist võitlust isamaa kaitseks väilismaiste röövvallutajate vastu, siis otsisid needsamad shovinistid ja fashistid, nagu nägime sakslaste poolt okupeeritud maades, kokkulepet vaenlasega või, nagu mõned fašismimeelsed ringkonnad Ameerikas ja Inglismaal, püüdsid paralüseerida üldist võitlust vaenlase vastu ja päästa teda tälelikust lüüasaamisest selleks, et temaga kompromissi leida.

Natsionalistid ja shovinistid armastavad end peita tuttava kõnekäänu taha: „Õigus või mitte, aga see on minu maa." Nähtavasti arvavad nad, et viidates ebapatrioottilisele solidaarsusele oma maa valitsuse poliitikaga võib õigustada igasugust kallaletungi teiste rahvaste õiguscle ja vabadusele. See on muidugi patriotismi mõiste ilmne moonutamine, mida ei saa õigustada ei ajaloolised ega poliitilised.

Ajaloos pole olnud ühtki patrioottilist liikumist, mille eesmärgiks oleks olnud kallaletung mõne võõra rahvuse iiheõiguslusele ja vabadusele. Kõik 18. ja 19. sajandi suured patrioottilised liikumised olid suunatud oma maa vabastamisele võõramaisest sõltuvusest või võõramaiste kallaletungi tagasitõrjumisele,—nagu näiteks Põhja-Ameerika vabadussõda aastail 1775—1783, Prantsuse rahva revolutsioonilised sõjad aastail 1792—1794, kreeklaste rahvuslik vabadussõda aastail 1821—1829, poolakate ülestõusud 1830, 1846 ja 1863 ning rida teiste rahvaste vabadusvõitlusi.

Arusaadavalt tähendab võitlus oma rahvuse vabaduse eest üht, aga valmidus võidelda teise rahvuse vabaduse mahasurumise eest hoopis teist asja. Esimene on patriotism, teine aga mitte. Näiteks valitsemine kolooniate üle, privileegiumide säilitamine, mis lubab keskriigil rõhuda ja ekspluateerida koloniaalrahvusi, ei lase end au mõiste järgi kuidagi motiveerida patrioottiliste kaalutlustega. Oluliselt, nagu mulle ka, ei vaste kolonjaalse ja natsionaalse rõhumise poliitika mitte kogu metropoolia rahva rahvuslikele huvidele, vaid teatud ülemkihtide ja klasside huvidele, kellele kolooniate ekspluateerimine annab ainelisi vahendeid nende valitseva seisundi kindlustamiseks nii omal maal kui ka asumaades ja kes ajavad kitsarinnalist omakasupoliitikat teiste rahvuste huvide arvel, seesugust poliitikat, mis ajab rahvusvahelised suhted teravaks ja viib rahvad rahvuslikule viletsusele.

Isegi mõõdukas kodanlik natsionalism tähendab oma rahvuse või selle tippkihtide huvide vastuseadmist teiste rahvuste huvidele. Kuid isegi kõige palavam patriotism ja leegitsev armastus oma kodumaa vastu nõustub täiesti lugupidamisega kõigi rahuarmastavate rahvuste vastu ja teiste rahvuste iiheõigusluse kaitsmise seisukohaga. Suurimad vene demokraatlikud publitsistid tundsid juba mõõdunud sajandil eriti teravalt ja rõhutasid tugevasti seda patrioottilise ideoloogia tähtsat külge. „Tõeline patriotism, — seletas Dobroljubov, — ei sobi vaenuga üksikute rahvuste vahel." Ja Belinski kuulutas vaimustatult: „Armastada oma kodumaad tähendab palavalt soovida näha temas inimsoo ideaalide teostamist ja jõudumööda seks kaasa aidata. Vastasel juhul on see hiinlus, mis armastab oma üksnes seepärast, et see on oma, ja vihkab kõike võõrast ainult sellepärast, et see on võõras, ning ei jõua küllalt rõõmus olla oma inetuse ja näotuse üle."

Niisiis, tõeline patriotism on vaba igasugusest rahvuslikust upsakusest, omakasust ja vihast võõraste rahuarmastavate rahvaste vastu.

Kosmopolitism on töötavale rahvale võõras ideoloogia

Töötava rahva vaenlased püüavad sageli eitada ka kommunismi ja sotsialismi pooldajate patriotismi, viidates nende seisukohale töörahva rahvusvahelise solidariteedi suhtes. Seda positsiooni kujutavad meie vastased kosmopolitismina, ükskõikse ja põlgava suhtumisena isamaasse.

See on juba avalik laim. Kommunismil pole midagi ühist kosmopolitismiga. Võideldes töötava rahva rahvusvahelise solidaarsuse lipu all, seisab iga maa kommunistlik liikumine kui töötavate masside eesrindlik liikumine kindlal isamaalisel aluspõhjal. Kommunism ei aseta tõelist patriotismi ja proletaarlikku internatsionalismi mitte üksteise vastu, vaid liidab nad kokku.

Ainult tähenärijad ja veesegajad või töölisliikumise vaenlased võivad tõendada, et tööliisklass, kui ta armastab oma kodumaad, ei või taotleda vennalikku solidaarsust teiste maade töölisklassiga. Ja ainult võltsijad või laimajad võivad tõendada, et kui tööliisklass taotleb töötajate rahvusvahelist solidaarsust, siis ta ei armasta oma kodumaad, vaid muutub mingisuguseks kosmopolliidiks, kes on lahti rebitud oma isamaast ja oma rahvusest. Naeruväärne on isegi oletada, nagu võiks tööliskiass end lahti lüüa ja eraldada oma rahvusest. On ju ometi kaasaegne tööliskiass rahvuse elava keha põhiluustik ja mitte üksnes oma arvulise rohkuse, vaid ka majandusliku ja poliitilise osatähtsuse poolest. Kogu rahva tulevik lasub eelkõige tema õlgadel. Aga kui tööliskiass on kord nii tihedalt liitunud rahvusega, siis ka kommunistlik partei kui tööliskiassi partei ei saa end lahti ütelda oma rahvusest, kui ta ei taha kõiki oma elujuuri läbi raiuda.

Kosmopolitism on ideoloogia, mis on töötavale rahvale täiesti võõras. See on ideoloogia, mis on iseloomulik rahvusvaheliste pangamajade ja rahvusvaheliste kartellide esindajaile, suurimaile börsispekulantidele, ülemaailmalistele relvastusega varustajaile („surmaga kauplejaile") ja nende agentidele. Need ringkonnad talitavad tõesti ladina vanasõna järgi: *ubi bene, ibi patria* (kus mul hea on elada, seal on mu kodumaa). Nad on oma seefi patrioodid. Ja paljud nende seast tõendavad, nagu poleks nad üldse mingisuguse poliitilise ideoloogia pooldajad. „Meie oleme äriinimesed, kes seisavad väljaspool poliitikat," — seletavad nad sageli. Kuid seda nende „väljaspool poliitikat seismist" ei saa kuidagi võtta puhta rahana. Tõsi küll, nad on täiesti äritsejad, kes tegutsevad ostmisega ja müümisega kui kindla tööalaga. Kuid see ei takista neid sugugi vihkamast iga demokraatlikku liikumist rahva seas ja palgata endale fashistliku või profashistliku meelsusega agente võitluseks demokraatia vastu.

Veel rohkemgi: otse oma pidurdamatu jooksu tõttu kuldvasika järel ei müü need rahvusvahelised spekulandid mitte üksnes oma kaupa, vaid müüvad kergesti ka iseendid neile välismaistele imperialistidele, kes pakuvad rohkem. Seetõttu olidki paljud rahakosmopoliidid mitte üksnes erapooletuis maades, vaid ka Prantsusmaal ja anglosaksi riikides valmis osutama igasuguseid teeneid ja olema abilisteks saksa fashistlikele agressoreile. Oma kartellivahelistes ja muude sakslastega sõlmitud kokkulepete alusel võtsid nad otseselt või kaudselt osa hitlerliku Saksamaa sõjalise võimsuse kõvendamisest. aga sõja ajal takistasid paljud neist oma maade sõjatööstust saksa imperialismi huvides. Ühendriikides paljastati president Trumani juhitud komisjoni poolt terve rea selliste antipatrioottiliste suurmonopolistide tegevus, kes olid ühenduses sakslastega. Hulk seesuguseid fakte on teatavaks saanud ka teiste maade praktikast.

Nii võib pidada tõendatuks, et rahvusvaheliste monopolistide ja spekulantide kosmopolitism pole sugugi mitte „väljaspool poliitikat seisev". Ei, see on tihedalt seotud antidemokraatliku fashismitseva poliitikaga, s. o. kõige ohtlikuma poliitikaga, mis sünnitas teise maailmasõja ja mis muidugi, kui teda ei ohjeldata, võib esile kutsuda uute hävitavate sõdade ohu.

Selle rahvusvahelise röövsaagitsemise hukatusliku poliitika vastu, shovinismi ja fashismi vastu seavad teadlikud töölised rahvusvahelise sõpruse ja ühinemise poliitika, mis algab töölisorganisatsioonide tegevuse ühtsusega ja lõpeb kõigi demokraatlike rahvaste koostööga fashismi vastu, rahu, vabaduse ja rahvaste sõltumatuse nimel. Kas see poliitiline joon pole täielikult kooskõlas iga üksiku rahva patrioottiliste püüdlustega?! Katsugu tööliskiassi vaenlased tõendada, et näiteks ülemaailmalise ametiühingute konverentsi otsused, mis Londonis on vastu võetud 1945. aasta veebruaris, ei vasta kõigi demokraatlike maade rahvaste üldrahvuslikele huvidele! Katsugu nad panna inimesi uskuma, et üksikute demokraatlike rahvaste vaba areng ei õitseng pole kõige paremini kindlustatud demokraatlike riikide kindla koostöö alusel fashismi väljajuurimisega ja kõigi rahuarmastavate rahvaste vabaduse ja julgeoleku kaitsega! Vaevalt usuksid rahvad neid.

Aga see ongi see patriotismi ja rahvusvahelise koostöö liitmise liin, mida otsustavalt kaitsevad kommunismi pooldajad, samuti ka kõik eesrindlikud inimesed tööliskiassi, talupoegade ja haritlaskonna hulgast.

(Järgneb)

Tervitus Eesti Tallinna Laskurkorpusele

TR Ülikooli taimeüstemaatika ja geobotaanika kateedri õppejõud tervitavad palavalt teid, sangariliku Eesti Tallinna Laskurkorpuse komandörid ja sõdurid, teie tagasisaabumise puhul kodumaale, pärast lõplikku võitu fašistliku Saksamaa üle, mille saavutamisel kuulsusrikka Punaarmee ridades ja koostöös Punalaevastikuga olete teie silmapaistvat osa etendanud.

Olgu teie palav Nõukogude kodumaa armastus, mida olete osutanud sangarlikus võitluses kodumaa vabastamisel, eeskujuks kõigile ENSV kodanikele. Meie ei unusta ilalgi teie vahvaid ennastsalgavaid tegusid kodumaa päästmisel fašistliku metsalise kütkeist.

Prof. AUGUST VAGA,
TR Ülikooli taimeüstemaatika ja geobotaanika kateedri juhataja

JAAN SAVIAUK, vanemõpetaja
H. AASAMAA, assistent
L. LAASIMER, assistent

Rahvuskorpuse sõjatee on olnud võitude tee

Tartu delegatsioon andis oma külaskäigul kodupinnale jõudnud Eesti Rahvuskorpusele üle arvukaid tervitusi. Tartu Tööstuskombinaadi nimel tervitas sangarlikke võitlejaid Tööstuskombinaadi tootmisosakonna nr. 21 ametiühingu-komitee esimees sm. Elmar Kajamaa.

„Eesti Rahvuskorpus on olnud kodumaa uhkuseks. Veel siis, kui ägasime okupatsioonivõimude rõhumise all, olid meie pilgud ja lootus suunatud Punaarmeele ja tema ridades võitleva Eesti Rahvuskorpuse jätkuvate võitude jälgimisele.

Hoolimata fašistlikust terrorist pühidsime lukustatud uste taga kuulata eetrilaineist sõnumeid Korpuse võitlejate kangelastegudest. Käestkätte, ustavate seltsimeeste ringis loeti Nõukogude tagalas ilmunud eestikeelseid ajalehti ja lendlehti, mis julgustasid ja kindlustasid meid veendumuses — vabastajad on lähenemas!

Teie, kallid sõjasangarid ei hoolinud oma elust, tulite kui võidukas malev ja võitsite! Vabastades sünnimaa, vabastades Euroopa rahvaid „führerite" hirmuvalitsusest, on Rahvuskorpuse sõjatee olnud võitude tee.

Tartu kättiste ja vabrikute töötajad, Tartu Tööstuskombinaadi kollektiiv avaldavad Teile, sangarelle, sügavamat tänu.

Lilled, mida toovad teile eesti tütred ja naised, sirelid, mida külluses kütivatakse sõjameeste koduteele, on tunnistuseks, et kodumaa ja Tartu linn ei ole unustanud oma vabastajaid."

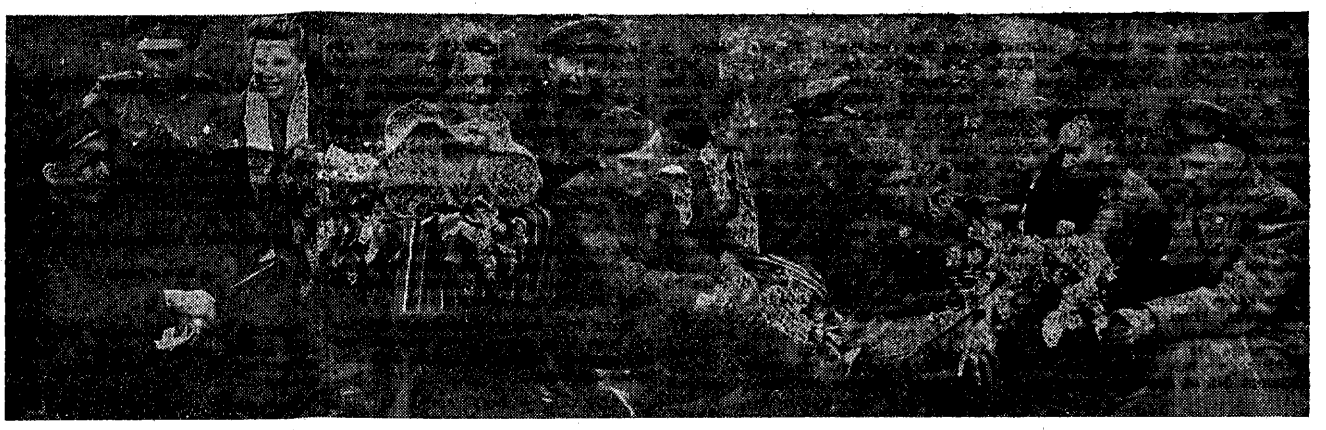

Tartlased tervitamas kodupinnale jõudnud Eesti Rahvuskorpust. Vasakult: „Postimehe" toimetuse esindaja J. Ora, n. leitn. I. Grusi, ELKNÜ Tartu Linna Komitee instruktor E. Salusild, sm. Laine Kaupmees Ropka vallast; n. leitn. A. Pählimäe; kapten S. Zhuravljov, sm. Hilda Peda Ropka vallast; n. leitn. V. Kapp, kapten Küllm, sm. Agnes Parv Ropka vallast; leitn. A. Nurme ja kapten Lootus.

Tervitus Eesti Korpusele

Te pöördute nüüd sõjateedelt koju
kui võitjad võitja lihtsas suuruses.
On lõõdud vaenlane — see metsik lojus,
taas vaba kodu hõiskab nüüd te ees.

Ei olnud mäng need neli õudset aastat,
vaid elu, surma tuhatkordne liisk.
Ent kui ka hukatus te keskel laastas,
teil võitu teenis iga verepiisk.

Meil uhkab tänu juubeldavaist sõnust —
te olete me uhkus, siiras rõõm.
Veel suuremat te vaevast, surmapõlust
võib jutustada lahingute lõõm.

Te tagasite võimsalt tulevikku,
kui võitlesite uue aste hoos.
Töörahva homne rahu, rõõm ja rikkus
teid kiidab pikemalt kui närtsiv roos.

Aadu Säkrits

Tartlased Eesti Rahvuskorpust tervitamas

Võitjad on koduteel! Meie kangelaslikud sõjamehed võidukast Eesti Rahvuskorpusest on peale heitlusrohkeid aastaid saabunud võitjaina taas kodumaa pinnale — see teade tõi rõõmuelevust kõikidesse Tartu kodudesse. On ju eesti emade ja lsade parimad soovid nelja pika võitlusaasta vältel olnud saatjaiks poegadele nende tasumis- ja võiduteel; on ju naised eesti kodudes pidevuse ja rõõmsa uhkusega jälginud igat lsamaasõja rindeteadet, mis on jutustanud eesti meeste uutest sangaritegudest ja kuulsusrikkaist võitudest.

Kogu eesti rahvas on tervitamas sangareid nende koduteel. Ka tartlased tahtsid võitlejaid tänutundes kodulinna ja kalli kodumaa vabastamise eest kätt suruda. Igipõline eestlaste vaenlane on hävitatud, Euroopa rahu hukutav tulekolle — hitlerlik Saksamaa — on alistatud, — aü võitjaile!

Oli ilus juunikuu õhtu, kui EK(b)P Tartu Linna Komitee ruumidesse kogunes Tartu töötajate, noorte ja intelligentsi aktiiv, et sõita tervitama kodumaa paremaid poegi. Eesrindlikud töölised Tartu Tööstuskombinaadist, Õlletehasest, Piimakombinaadist, Pärnivabrikust, Viinavabrikust ja telgtest kättlsest; esindajad Tartu Linna Heakorra Kontorist, Kommunaalosakonnast, Linna Täitevkomitee juures asuvast Sõjaväelaste Perekondade Riikliku Hooldamise ja Heaolu Osakonnast jt. asutustest; üliõpilased ning õppejõud Tartu Riiklikust Ülikoolist ja kommunistlikud noored ELKNÜ Tartu Linna Komiteest moodustasid arvuka delegatsiooni, kes liledest ja sirelitest koormatud veoautoga alustasid teekonda — vastu võitjaile!

Pikk automatk möödub eriksas ootusolevuses. Ühine bolševistlik võitlus Nõukogude riigi parema tuleviku ja vabaduse eest on loonud tugevad sidemed võitleva rinde ja töötava tagala vahele. Siin sõidab kommunistlik noor tervitama oma meest Eesti Rahvuskorpuse võitlejate ridades; töölisaktivist Pärnivabrikust ootab jällenägemist oma pojaga pärast nelja aastat; Isamaasõja invaliid, vastutav töötaja Linna Täitevkomitee asutusest tahab kätt suruda vanadel lahingukaaslastel.

Maanteedel, kus kjirmatkal sõidame, on kõikjal näha töötava maarahva soo- ja osavõttu üldisest teede korrastamise aktsioonist. Kruusahunnikud teede ääres ja parandamisele võetud teetruubid kõnelevad töötajate hoolest maanteede korrastuse kuuspäevakute teostamisel.

Maanteele püstitatud auväravad valgelst kodumetsa kaskedest, igihaljaist kuuseokstest, sireleist, üle kuhjatud liledega, kannavad loosungeid „Tere tulemast võitjatena!" — „Tervitame Eestimaa poegi!" — „Au ja kuulsus võitjaile!" jne., ning annavad tunnistust, et siitkaudu on äsja kulgenud kodumaale saabunud sõjasangarite tee.

Mõni minut kiiret sõitu — jällegi auvärav, ilusam ja efektsem eelmistest. Näib, et iga vald ja küla on püüdnud omavahel võistelda läbiminevate eesti kangelaste vastuvõtu korraldamisel. Läbime maakondliku töölisasula. Arvukad punased lipud ja roheliisega kaunistatud tehasehooned näitavad, et kohalikud töölised on siin korraldanud Rahvuskorpuse võitlejaile austava vastuvõtu.

Veel mõnikümmend kilomeetrit ootusärevust ja jõuamegi väikesese alevisse, mis elab juba teist päeva juubeldluse tähe all. Eesti Rahvuskorpuse väeosi on jäänud puhkelaagrisse alevi lähedusse. Ei leidu alevi peatänavail peagu ühtegi maja, mille esikülg ei oleks kaunistatud kaskede roheluse ja värvikülllaste sirelitega.

Asulas on rahvarohke turupäev. Kõigil on kõneaineks kodupinnale jõudnud sangarid. Paljud Rahvuskorpuses teenivad, võitjaina tagasitulnud kodunurga mehed on saanud üle hulga aastate jälle suruda ootavate abikaasade, emade-isade, sugulaste ja sõprade kätt. Vana hallipäine taluisa jutustab uhkusega, kuidas ülesandetalu, „Tänavotsa", üks poegadest, Mihkel, kes Punaarmees teenib 1941. a. alates ja seal kapteni aukraadini on tõusnud, teda läbimarssimisel ära tundis. Kohapealne elanik, Liis Veermaa, on pooleldi paranenuna sõitnud kohale Tallinnast, kus ta haiglaravil viibis, et tervitada oma meest, suurtükiväe vaprat võitlejat. Suurtükivägi peatub alevist 3 km eemal ühes külas. Õnnelik naine saab kuuida väeosa asukohast ja tõttab kiirel sammul sinna oma abikaasat sülelema. Endist alevi elanikku rahvuskorpuslast Evald Niinemetsa piirab suur grupp tuttavaid. „Oh sa helde aeg, et minul silmad sind veel näha said!" lööb kaht kätt kokku Evaldit tervitama tulnud vanaema, „pidasime sind juba ammu teadmatult kadunuks!"

Jah, nad tulid kuulsusrikaste võitjatena tagasi vabastussõja heitlusist, need meie sünnimaa parimad pojad ja tütred! Alevist sõidab läbi väeosa järelvoor. Silmapilkselt on alevi turg tühjenenud inimestest. Rahvas palistab murruna maantee ääri, kustkaudu läheb autokolonn. Võitlejad autodel on dekoreeritud lilledega, ikka uut lillevihma ja sirelikülllust paisatakse tee äärest autodele.

Ka tartlased lõõvad hoogsalt kaasa lillesajus. Kommunistlikud noored Reemete ja Salusild ei väsi sireleid ulatamast üljalle möödasõitvalle lahingumeestele. Teised, vanemad seltsimehed, ujutavad veokitel liikuvad sõjamehed üle Tartust kaasatoodud liledе vihmaga. Peotäis peotäie järel leiab teed sõjameeste rinda. Seda vaimustust ei saa sõnades kirjeldada, seda pidanuiksid lugejad ise kaasa elama.

Tartu ja Tartumaa olid väärilselt meeles pidanud vabaduse toojaid Punaarmee Eesti väeosi. Tartumaa valdadest saabunud tervitused, ülikooli õppejõudude ja üliõpilaste vaimustavad sõnavõtud, Tartu töötajate tervitused, need leidsid kajastust ajalehes „Postimees" Eesti Rahvuskorpusele määratud numbreis. Mitukümmend „Postimehe" pakki, mis sisaldasid tervitusi kangelastele, anti üle alevis peatuva väeosa poliitosakonna tiilema korraldusse, kes need otsekohe lasi välja jagada väeosa võitlejaile, tunnusmärgina, et kodumaa ei ole unustanud oma vabastajaid.

Vaevalt said alevi Mittetäielikus Keskkoolis peatuvad tartlased oma lõunaeine lõpetada, kui saabus austav kutse: Eesti Rahvuskorpuse väeosad kutsuvad Tartu töötava rahva, noorte ja intelligentsi esindajad endale külla!

Jälle vurab auto piki maanteed, kuni peatub kauni metsatuka läheduses, kus ootavad Isamaasõja lahinguis kuulsaks saanud alampolkovnik Pauli väeosa esindajad.

Eesti rahva parima poja, alampolkovnik Pauli väeosa kattis oma lahingulipud kustumatu kuulsusega Emajõe lahinguis, Saaremaa vabastamisel ja Kuramaa lahinguis. Kuramaal oli olukord eriti raske. Lähedal asuv suurlinn Königsberg varustas sakslaste rindemehi kõige vajalikuga. Saksa väejuhatuse käskkiri lubas maha lasta kõik, kes Punaarmeele tahavad alistuda, iga päev asusid hitlerlased paar korda vasturünnakule, uskudes natside propagandas töötatud välisabile. „Eriti rasked olid võitlused Kuramaa sopis," jutustab leitn. V. Kapp. Kuid raskusist ja kaotusist hoolimata vallutati sm. Pauli väeosa avangardi poolt Saaremaa, võideti ka Kuramaa lahingud, kus hitlerlased end meeleheitlikult olid kindlustanud. Üle 200 000 sakslase võeti vangi selles rindelõigus, sõjasaagina vallutatud autode rivi oli Jelgava juures kilomeetrite pikkune.

Saabume kapten Strömi allüksusse. Tartu näitsikud kinnitavad võitlejate rinda kevadlilli. Vanad lahingumehed on liigutatud, surudes tervitavate kaunitaride käsi.

Tervitatava delegatsiooni juht, EK(b)P Tartu Linna Komitee Sõjalise Osakonna juhataja sm. J. Mandre sõnab tervituseks: „Rahvuskorpuse võitlejad, teretulemast tagasi oma kodumaale! Teie olete Eesti rahva au ja uhkus. Koos vennasvabariikide vaprate võitlejatega päästsite meie kodumaa ja kogu Euroopa rahvad natside pruunist katkust. Kihutades minema balti parunid, preisi junkrud ja nende käsikud meie kallilt kodumaalt, ehtisite kuulsusega oma väeosa lahingulipud. Teie olete ennastsalgavalt täitnud suure ülesande, mille Teile oli usaldanud bolševiike partei, valitsus ja kodumaa. Toon teile tervitusi EK(b)P Tartu Linna Komiteelt ja kõigilt Tartu töötajailt! Elagu Eesti Rahvuskorpus ja tema armastatud juht kindralleitnant Pärn! Elagu võidukas Punaarmee ja tema geniaalne Ülemjuhataja Marssal J. Stalin!"

Sõjameeste mürisev, kolmekordne elagu annab tunnistust, et võitlejad on uhked oma juhtidele, kes on saatnud neid vabastussõja võiduteel.

Sm. Hilda Peda, Ropka valla täitevkomitee ametnik, andes üle tervituseena kevadlilli, ütleb: „Meie siirast rõõmutunnet väljendagu lihtsad kevadlilled. Lilled närtsivad küll peagi, kuid tänuljke Eesti naiste südamed ei närtsi, ei unusta teie kangelasmeelt, ei ilalgi!"

Kapten Nikolai Stanevitš, pärit Mehikoormast, lõpetanud sõjakooli 1942. a., kahe Punase Tähe ja Isamaasõja II järgu ordeni omanik, tänab tartlasi tileantud tervituste eest. Kapten Stanevitš tungis Velikije Luki all raskeis lahinguis esimesena oma üksusega sakslasist kindlustatud linna ja on kaasvõitlejate seas lugupeetud oma kartmatuse pärast.

Külalised Tartust vestlevad väeüksuse ordenikandjatega. Neid on siin arvukalt. Punase Tähe ordenid, Kuulsuse ordenid, medalid vapruse ja lahinguliste teenete eest katavad patriootlike eesti poegade rinda.

Külaskäik jatkub. Major Mihkelsoni väeüksus on kogunenud põllispuude alla lõkketule ümber. Nooremleitnant Grusi, avaldab rõõmu, et kodumaa tütarlapsed on neid, karme sõjamehi meeles pidanud kaunite kodumaa lilledega. Vanem Sinamäe ütleb: „Tahan teile üle anda südamlikud tervitused väeüksuse võitlejate poolt. Viige Tartu töötajaile meie tänu tervituste eest. Nõukogude rahvas tagalas ja sõjaväljal on lsamaasõja päevil ühinenud ühiseks rindeks. Eesti Rahvuskorpus saj ajaloolise võ]a tasujaks, nüüidne põlv tasus kätte orjastajaile. Võitlus ei ole veel lõppenud, veel kindlamalt peame ühinema, et likvideerida sõjahaavad. Kodanlikud natsionalistid püüavad killustada Eesti rahvast, tuleb avastada ja kahjutuks teha, kes ei taha kaasa töötada Nõukogude Eesti ülesehituse töös."

Leitnant Nurme kõneles üksuse nimel veendunult, et need kodanlikud natsionalistid, kes töörahva reetjaina on pugenud asutustesse, ja püüavad ülesehitustööd kahjustada, saavad oma teenitud karistuse. Eesti Rahvuskorpuse võitlejad on elu hinnaga võitnud kodumaale vabaduse. Eesti Rahvuskorpuse võitlejad ei luba iialgi, et töörahva teeturid võiksid labastada meie võitlustähised."

Kaunid õhtutunnid möödusid kiirelt. Tantsupõrandaks metsamuru, saatemuusikaks kandlehelid jefreitor Herman Piiperi esitamisel ja ühised rahvalikud laulud — nii tundsid eestlasist sõjamehed koos Tartu külalistega end ühise perena. Võitlejate poolt esitati tartlasile palju küsimusi: Kuidas on maareform nõukogude võimu poolt teostatud? Kuidas on lood kevadkülviga? Milliseid abinõusid on valitsuse ja partei poolt tarvitusele võetud rahvaeanlaste kahjutuks tegemiseks jne.

Esitatud küsimused näitasid, et eesti sõjamehed kannavad oma südames eesti rahva saatust ja jälgivad valvsalt, et vaenulised elemendid ei saaks nende poolt elu hinnaga kättevõidetud sünnimaa vabadust karistamatult kahjustada.

Arasõidutund väeüksuste juurest lähenes. Lõpumarsiks kandlemängijalt „Kalevite Kants" ja juba veeresid autorattad, kandes tervitavaid tartlasi nende igapäevase töö juurde.

Õhtul korraldati alevi mittetäieliku keskkooli ruumes pidulik vastuvõtt peatuva väeosa juhtidele. Õhtulauas tervitasid kodumaale saabunud kangelasi ja kõnelesid EK(b)P Keskkomitee sekretär sm. Karotamm, EK(b)P Harjumaa Komitee sekretär sm. Päss, EK(b)P Tartumaa Komitee sekretär sm. Laosson, ELKNÜ Tartu Linna Komitee sekretär sm. Riil, Tartu Linna Täitevkomitee esimees sm. Prink, ajalehe „Rahva Hääl" kirjasaatja sm. A. Kaal, Harju Maakonna Täitevkomitee esimees, Rapla masina-traktorijaama juhataja jt.

Hubases meeleolus tunti end kodumaale saabunud kangelastega ühise perena ja seati üles ühiseid eesmärke paljukannatanud kodumaa ülesehitustöö teostamiseks.

Jaan Ora

Tartlased külastamas Eesti Rahvuskorpust. Meeleolukal lõkkeõhtul majori Mihkelsoni väeüksuses. Jefreitor Herman Piiper esitab kauneid kandlelugusid võitlejaile ja nende külalistele Tartust.

Rahvas võtab väärikalt vastu kojusaabunud võitlejaid

Kohtame esimesi saabunud võitlejaid ühes suuremas asulas. Alevi majadele on antud pidulik ilme lippude ja loosungitega. Teedele on pilstitatud auväravad loosungitega: „Tere tulemast kodumaale!" — „Tervitus võitlejaile!" — „Kodumaa tänab oma vaprald poegi ja tütreid!" jne. Rahvamaja fassaad on uppunud lilledesse ja lipukestesse. Kogu alev on elevil ja rahvas liigub pühapäevarlietuses. Tütarlapsed kõnnivad lillekimpudega, et ehtida iga sõduri rinda nartsissi või punase tulbi õlega. Vastastikused soojad pilgud kõnelevad, vahetuvad käepigistuste saatel.

Keset maanteed on peatuand vanker, mida ümbritseb rahvahulk. Isa on kohtud poega, ja see on sündmuseks kaugemate linnade rahvast. Meeste vahel ei vahetata küll ilmi — südamlikkus väljendub tugevals käepigistusis ja asjalikes sõnus.

Pisut eemal kohtame valksemat pilti. Aumärke kandev võitleja on oma perekonna keskel. Isa on oma kuueaastase tiitre sülle võtnud. Väike uurib lapseliku tõsidusega ordeneid isa rinnal. Aasta võrra vanem tiitar altab kanda lilli, mis isale on kinkinud kodurahvas.

Samas jalutavad tiitarlapsed, sõdur keskel. Neil pole küll sugulaslikke sidemeid, kuid liledega ehtud võitleja näost võib lugeda tänu ja rahulolu vastuvõtu üle.

Seal, kus on peatunud rohkem sõjaväelasi, käib pidevalt nii maa- kui ka kaugemate linnade rahvast. Küsitakse omaste või tuttavate võitlejate asukohta. Peatunud sõdureil on palju tegemist enne puhkusele asumist, kuid sellest hoolimata leitakse aega iga küsimuse ja soovi rahuldamiseks. Heaks abiks on tuttavate asukoha leidmisel väliposti numbri teadmine.

Ohtupoolik suvorovlaste laagris

Võitjad on saabunud. Suvorovi ordeni polk, on päevasel puhkusel. Mets on täis telke ja rõõmsad, uljad kangelased puhkavad reisuväsimust ning valmistuvad rännakut jatkama.

Kolme ja poole aastasis võitlusis karastatud sõjameeste nägudel peegeldub rahulolu ja kodupinnale saabumise rõõm on piiritu.

See väeosa on kasvanud ürtlaseks tervikuks palavais lahinguis meie kurjema vaenlase — fashistliku Saksamaaga. Polk formeeriti 1942. aasta algul Uuralis ja kiiresti vaheldusid lahingud Velikije Luki, Verhni Obrezi, Novossokolniki, Neveli jne. all. Pärast Novossokolniki vallutamist autasustati sm. Uibo suurtükiväepolk esimese eesti väeosana Suvorovi II järgu ordeniga. Suvorovlastena tehti läbi uued võitlused ja saavutati uued võidud Holmi lähistel ning mujal. Edasi järgnesid lahingud meie kodumaa piiridel — Narva, Avinurme, Mustvee jne. all, kuni vabastati kogu Eesti territoorium fashistlikest röövleist. Siis võideldi Leedu NSV pinnal ja Kuramaa võitlustega lõppesid lahingud.

Neis kuulsusrikkais lahinguis kerkis esile kangelasi. Nüüd on kaugelt üle 50 protsendi suvorovlastest ordenitega autasustatud ja suurema enamiku rinda ehivad aumärgid — kaks, kolm ja rohkemgi. Neid aumärke pole saadud mitte puhates vaid ainult palavad heitlused ja kangelasteod olid põhjusiks, miks ehiti nii paljude sõjameeste rinda ordenitega.

Nüüd on suvorovlased teel kodumaa pealinna. Kodumaa pinnale saabunud sõjamehi võtavad igal pool vastu juubeldav rahvahulk ja lilledega palistatud teed.

Kui jõuame delegaatidena suvorovlaste laagrisse, on seal parajasti lõunatund. Meid võtavad vastu kapten Lepik ja major Martma. Siirdume sm. Martma juhtimisel ringkäigule laagrisse ja kohtame sõbralikke sõjamehi karmide, lahinguis karastatud nägudega.

Esimesena ütleb tervitusi sõjameestele kommunistlik noor sm. Ilse Riil.

„Armsad eesti rahvuskorpuslased! Lubage üle anda palavamad tervitused ELKNÜ Tartu Linna Komitee, kommunistlike noorte ja Tartu noorte poolt. Jälgisime tagalas alati Teie vapraid võite rindel hirmsa fashisti vastu. „Eesti Rahvuskorpus saabub," käis sõnum suust suhu ja hakati delegatsiooni vastusaatmiseks ettevalmistusi tegema. Igaüks meist tahtis tulla, aga mina sain olla see õnnelik. Tartu noored palusid teile edasi öelda, et nad suruvad vaimus teie kätt ja soovivad peatset nägemist ning lubavad elada, õppida ja töötada tele vaprate kangelaste väärilselt."

Seejärel ütlevad tervitusi ELKNÜ „Postimehe" algorganisatsiooni delegaat ja Peipsi Jõelaevanduse kommunistlike noorte esindaja. Tervitused võetakse vastu soojalt ja tänulikult.

Kuuleme teravmeelseid sõdurinalju ja lõbusalt räägivad mehed, et nad on sõjavâeeluga ja lahingutega nii harjunud, et ei oska enam eraelu ette kujutada. Meile pakutakse maitsvat sõdurisuppi ja küsitakse Tartu uudiseid, sest selles väeosas leidub palju Tartu mehi. Eriti huvitatud ollakse ülikoolilinna praegusest välimusest ja sellest, kuidas Tartu üle elas rasked okupatsioonipäevad. Küiresti kirjutatakse kirju ja saadetakse meiega kaasa, sest loodetakse, et need jõuavad enne Tartusse kui mehed ise. Kõiki sõjamehi huvitab okupatsiooniaegne elu ja me jutustame ühtteist.

Osutame ordeniga ehitatud rinnale ja iküsime selle saamise põhjust.

„Olin sõjas," vastab ordenikandja naerusui. Jah, kõigest räägivad sõjamehed, kuid sõjast ja kangelastegudest meelsamini vaikitakse. Hiljem kuuleme, et küsitletu, jefreitor Liblik, on Sõrve lahinguis ülesnäidatud teenete eest autasustatud aumärgiga vahvuse eest ja hilisemate lahingute. eest saab ta varsti veel kaks ordenit.

Tagasihoidlikult ja katkendlikult räägitakse lahinguist — palavaist, veriseist. Räägitakse sellest, kuidas üksik võitleja-rahvuskorpuslane hävitas vaenlasi, kuidas suurtükiväelane otsesihtimisega hävitas kogu vaenlase kolonni, kuidas hävitati tanke, vaenlase tulepesi, kuidas suvorovlased oma elu kaalule pannes võitlesid oma kodumaa ja rahva parema tuleviku eest, ja kõiges peegeldub suur nõukogulik patriotism.

Siirdume edasi. Aasal söövad tugevad hobused, kõrval on reas autod, suurtükid, haubitsad. Puhastatakse relvi ja masinaid. Lõkketulede ääres istuvad sõjamehed oma küllatulnud tuttavate, naiste, tiitarlastega. Kostab lõõtspilli hääli ja vägevat sõdurilaulu. Meile lauldakse tuntud rivilaulu „Kauninn linn on Eestis Tartu" ja me jutustame neile uudiseid Tartust.

„Me ei oska kirjeldada oma tundeid, kui jõudsime üle Eesti piiri," räägib major Martma. „Igal pool lilled, tervitavad kohalikud elanikud ja delegatsioonid. Kilingi-Nõmmel oli peagu kahe km pikkune peatänav sirelitega palistatud ja iga sõjamees sai endale sülletäie kaasa. Oli tõesti tunne, et saabusid kodumaa pinnale."

Meid palutakse jääda polgu isetegevusõhtule.

Nende isetegevustrupp on esinenud juba Kilingi-Nõmmel, Viljandis, kus oli koos umbes 4000 vaatajat, ja Sindis. Igal pool jätsid ettekanded äärmiselt mõjuva mulje. Eriti meeliköitev oli vanemleitnant Toominga seatud montaazh „Suurest Isamaasõjast", mis andis kujuka pildi Isamaasõjast selle algusest kuni sõja lõpuni. Peale selle esitati veel tabavaid sõdurinalju ja -laule.

Oli juba kesköö, kui meid saadeti laagrist koduteele, ja tugevad käepigistused tihendasid veel kord sõprust ja arusaamist sõjameeste ja tervitama sõitnute vahel.

A. Korp

Tagasi tulles

Täna on linn kui üksainus tere,
sõbralik käesurve sünnimaa pinnal,
ja sulle näkku lööb tuttavlik mere
rohetav mahedus koduses linnas.

Tuleme tagasi, võitlejad-võitjad,
kaasas kõik lahingu kiirud ja tuuled;
poisid, kes päikesest põlenud, kõik nad
võidujuubeldust kannavad huultel.

Uhked on sammud ja leekivad pilgud.
Päikeses kiirgavad püssidel täägid.
— Nii meie maleva tagasi ilmub.
Võit meie heitluste vaprusest räägib.

Nüüd on me mõtted ja südamed keevad,
Eesti, su haavasid ravima viimseid,
ning meie sõdurilihased teevad
lossideks viimsed kui varemeriismed.

Muudame jälle su tänavad sirgeiks,
puhtaiks ja avaraiks päiksele paista,
tahame näha, et tõusule virguks
linnad ja külad, mis antud meil kaitsta.

Liitku me mõtteid ja tegusid jäävalt
tööröõm, ta mehine kiirus ja heitlus.
Õnnele avatud silmad veel näevad
kord, mis me tahtes ja südameis peitub!

RALF PARVE

Külanõukogud alustasid tegevust

Külanõukogud on tähtsad asutused meie nõukogude riigiaparaadis. Külanõukogu moodustatakse vastava staduse alusel, kus iga 1000 elaniku ja 250 talundi kohta luuakse üks külanõukogu. Külanõukogu koosneb esimehest ja sekretärist. Külanõukogude kohustused ja ülesanded on väga mitmekesised ja vastutusrikkad ja nende tegevus kujuneb vaid siis viljakaks, kui see hõlmab talurahva hulgalist osavõttu külanõukogu tööst, ja alles siis omab külanõukogu tunnustust ja usaldust, kui ta teostab partei ja valitsuse määrusi õigiaselt ja kiirelt, tõmmates selleks kaasa laialdase valla-aktiivi, et kindlustada Eesti NSV külaelu kiiret arengut.

Tartumaa 43 vallas on loodud 108 külanõukogu, kes on enamikus tööd alustanud. Nii on suurt energiat ja töövõimet üles näidanud Jõgeva, Ahja ja Elva külanõukogud. Mainitud külanõukogud algasid tegevust 1. juunil, kus esimeseks tööks oli nimekirjade koostamine külaelanikkonnast. Elva külanõukogu on riigi reservmaade ülesharimisel ja külvi alla viimisel suurt abi osutanud. Samuti on ta suutnud lühikese töötamise aja jooksul enda ümber koguda juba hulga nõukogulikke inimesi, kes osutavad külanõukogu tööle suurt abi. Ka on Elva valla täitevkomitee hoolitsenud külanõukogu ruumide, selle sisustuse ja paberimaterjali hankimise eest, mis on võimaldanud nõukogul kohe tööd alustada.

Kuid rida valdade täitevkomiteid pole siiski palju kaasa aidanud külanõukogu tööle. Nii näiteks ei ole Rannu valla täitevkomitee, vaatamata kahenädalasele ruumide otsimisele, leidnud külanõukogule sobivaid ruume ega sisustust, mistõttu Rannu külanõukogu ei ole seni veel tööd alustada saanud. Valla täitevkomitee esimehel sm. Kontil tuleb siin kiiremas korras samme astuda ja ruumide küsimus lahendada, et külanõukogud saaksid tööle asuda.

Samuti pole veel tööle asunud Alatskivi, Sadala, Aakre, Kambja ja Kuremaa külanõukogud.

Valla täitevkomiteedel tuleb osutada senisest rohkem abi külanõukogude tööle, et need saaksid asuda rutem töötava talurahva teenindamisele.

Kuna külanõukogud on suures enamuses juba tööle rakendunud, siis esitame alljärgnevalt nimestiku nende isikulise koosseisu kohta.

ANDMED KULANÕUKOGUDE KOHTA TARTUMAAL

Vallad	Külanõukogude arv vallas	Külanõukogu nimetus	Külanõukogude kaader: Esimees Perekonna-, ees- ja isanimi	Sekretär Perekonna-, ees- ja isanimi
Aakre	2	Pühaste	Grünfeld, Jaan Peetri p.	Jäär, Erna Peetri t.
		Arula	Reingart, Kristjan Mari p.	Vinde, Endla Aleksandri t.
Ahja	4	Rasina	Hiiesalu, Johannes Joosepi p.	Otti, Laine Kusta t.
		Ahja	Truus, Artur Jaani p.	Erreline, Helli Aleksandri t.
		Akste-Kärta	Soosaar, Gustav Jaani p.	Kollom, Elma Danieli t.
		Laanekülla	Saksing, Sulev Pauli p.	Kasep, Hilda Kusta t.
Alatskivi	3	Lahepera	Järve, Richard Elijase p.	Läänemets, Loreida Aleksandri t.
		Lina	Solovjova, Veera Stepani t.	Kaslov, Ivan Peetri p.
		Kokora	Ploom, Feodor Peetri p.	—
Avinurme	5	Avinurme	Rebane, Konstantin Mihkli p.	Iidnurm, Leida Joosepi t.
		Ulvi	Raja, Johannes Karli p.	Põldsepp, Juhan Peetri p.
		Laevakannu	Laurison, Jakob Joosepi p.	Ambos, August Madise p.
		Piiksi	Mütir, Aleksander Joosepi p.	Sild, Raissa Ivani t.
		Vadi	Klaup, Jakob Jaani p.	Pomm, Aleksander Joosepi p.
Elva	3	Elva-aste	Pihu, Eduard Tooma p.	Raamat, Kamilla Augusti t.
		Kalme	Lauri, Jaan Jaani p.	Jaosaar, Vaike Karli t.
		Elva	Varik, Evald Jüri p.	Kuldmaa, Aino Danieli t.
Jõgeva	3	Jõgeva	Mölder, Aleksander Joosepi p.	Püttsepp, Rudolf Jüri p.
		Siimusti	Võrdla, Arvo Georgi p.	Kriiska, Helga Eduardi t.
		Härjanurme	Ots, Karl Eduardi p.	Jürgens, Linda Kristjani t.
Kaarepere	2	Kassinurme	Kask, August Jaani p.	—
		Mõisamaa	—	Õnn, Amli Augusti t.
Kambja	3	Kambja	Pakuste, Karl Peetri p.	Peets, Linda Augusti t.
		Kaatsi	Jaska, Evald Juhani p.	Haaviste, Adolf Hansu p.
		Klidjärve	Kukk, Alfred Hendriku p.	Nükmann, August Jaani p.
Kasepää	2	Omepää-Kasepää	Raudsepp, Karl Rudolfi p.	—
		Raja	Zõpov, Ivan Vassili p.	Puškin, Klavdija Agafoni t.
Kavastu	2	Kõnnu	Usanov, Agafon Antoni p.	Murov, Nikolai Mihaili p.
		Täheva	Possok, August Hendriku p.	Kütt, Elmar Augusti p.
Klidjärve	2	Klidjärve	Laanemäe, Eduard Augusti p.	Kaarjärv, Viive Augusti t.
		Vastse-Kuuste	Uibo, Juhan Peetri p.	Paarmets, Lia Oskari t.
Konguta	2	Konguta	Palsi, Eduard Juhani p.	Köörna, Armilde Augusti t.
		Aru	Ojasaar, Hugo Juhani p.	Davõdov, Anni Vassili t.
Kudina	3	Kudina	Kivi, Johannes Andrese p.	Vadi, Hugo Gustavi p.
		Maarja	Koppel, Jüri Priidu p.	Paulson, Eduard-Oskar Jaani p.
		Igavere	Pihlap, August Jaani p.	Põldoja, Miralda Juhani p.
Kuremaa	2	Toovere	Allikas, Jakob Antsu p.	Noormägi, Evi Juliuse t.
		Luua	Veski, Alfred Karli p.	Ardon, Aino Lembiti t.
Kursi	2	Kursi	—	—
		Puurmani	Laumets, Artur	Vabamäe, Herta Jüri t.
Kuuste	3	Kuuste	Sulp, Linda Kusta t.	Soonvald, Agnes Johannese t.
		Haaslava	Ansip, Johan Jaani p.	Undrits, Juhan Mardi p.
		Päkste	Ploom, Adele Maali t.	Keiss, Leili Karli t.
Laeva	2	Laeva	Kipasto, Johannes Karli p.	Lilbek, Maie Aleksandri t.
		Kärevere	Kava, Venda Ludvigi p.	Eksi, Ella Jaani t.
Laiuse	3	Kivijärve	Kurvits, Hugo Peetri p.	Kaasik, Õilme Rudolfi t.
		Sootaga	Sarapuu, Nikolai Klementi p.	Mättik, Linda Mardi t.
		Mõisaküla	Arula, Aado Ida-Rosalie p.	Pahl, Lydia Jakobi t.
Lohusuu	2	Lohusuu	Kotkas, Erich Hendriku p.	Kreles, Lidia Jaani t.
		Kalmaküla	—	Saara, Vanda Jaani t.
Luunja	2	Tammistu	Härm, Voldemar Peetri p.	Kuusik, Evald Jaani p.
		Piiri	Paltser, Aleksander Peetri p.	Korjus, Väike Eduardi t.
Meeksi	3	Arava	Kahna, Peeter Juhani p.	Taks, Aino Eduardi t.
		Mehikoorma	Dobrosk, Oskar Jakobi p.	Heinla, Linda Hendriku t.
		Parapalu	Tammekun, Eduard Peetri p.	Kärgenberg, Linda Gustavi t.
Mäksa	3	Meiliste	Songisepp, August Karli p.	Ilves, Hinge Viido t.
		Mäksa	Metsur, Karl Miina p.	Paurson, Gertrud Otto t.
		Võõbste	Koort, August Jakobi p.	Lambing, Voldemar Pauli p.
Nõo	3	Nõo	Külaots, Karl Peetri p.	Rätsep, Lea-Rita Alfredi t.
		Luke	Ossep, Kristjan Liisa p.	Mäeorg, Antonie Juhani t.
		Meeri	Näpping, Karl Jaani p.	Trei, Elsa Jaani t.
Otepää	2	Taidla	Utter, Rudolf Jüri p.	Elsehon, Leili Jaani t.
		Otepää	Urm, Johannes Juuri p.	Paal, Õie Karli t.
Pala	3	Pala	Lepik, Johannes Karli p.	Veskimets, Linda Karli t.
		Ranna	Ratt, Osvald Taaveti p.	Murel, Vilma Johannese t.
		Jõe	Salu, Karl Kustavi p.	Uusen, Johannes Gustavi p.
Peipsiääre	2	Kolkja	Usanov, Laurentsi Timofei p.	Ader, Aleksander Eduardi p.
		Kasepää	Tõstjatšinikov, Demirti p.	Botsirov, Efrosine Mironi t.
Puhja	3	Ulila	Pallom, Karl Andrese p.	Varb, Lehte Karli t.
		Puhja	Malkus, Juhan Jüri p.	Pedaja, Manni Karli t.
		Porikülla	Ojamaa, Juhan Emilli p.	Põder, Vidrik, Taaveti p.
Pühajärve	2	Vidriku	Zupping, Johannes Augusti p.	Karro, Helvi Jakobi t.
		Tihva	Perle, Richard Peetri p.	Peest, Õie Osvaldi t.
Rannu	3	Rannu	Tikk, Hans Jaani p.	Timmermaa, Eduard Karli p.
		Kurekülla	Kolk, Aleksander Karli p.	Kolk, Ilme Aleksandri t.
		Sangla-Jõesuu	Viilu, Karl Juhani p.	Variksoo, Leida Juhani t.
Ropka	2	Soinaste	Koorits, August Jaani p.	Kask, Aino Joosepi t.
		Lemmatsi	Pärnsalu, Leho Jaani p.	Parv, Agnes Arnoldi t.
Rõngu	3	Rõngu	Hiiemäe, Rudolf Villemi p.	Kasemäe, Erna Juliuse t.
		Valguta	Märtson, Paul Peetri p.	Mardi, August Johani p.
		Palupera	Paks, Ferdinand Villemi p.	Pallav, August Kustavi p.
Saadjärve	2	Koogi	Kivi, Jaan Niguli p.	Park, Tiina Villemi t.
		Õvanurme	Viiras, Karl Jakobi p.	Urga, Salme Gustavi t.
Saare	2	Vassevere	Vahtle, Johannes Kristjani p.	Mölder, Alfred Eduardi p.
		Alliku	Madisson, August Aado p.	Voden, Asko, Ernsti p.
Sadala	2	Sadala	Kuldmaa, Elmar Jüri p.	Vaidla, Kalju Elisabeti p.
		Tähtvere	Tooming, Jaan Elija p.	Rodima, Helga Voldemari t.
Tartu	3	Kobratu	Tammela, Ruudi Anna p.	Koppa, Hilda Joosepi t.
		Rasi	Otsing, Julius Emilie p.	Tammeoru, Koidula Eduardi t
		Lohkva	Audova, Leonhard Johani p.	Nigol, Paul Peetri p.
Torma	3	Lullikatku	Roosinpõld, Voldemar Oskari p.	Rosenberg, Linda Leonhardi t.
		Tõlkvere	Sirel, Richard Kristjani p.	Maido, Arnold Jakobi p.
		Võtikvere	Vask, Elmar Juuli p.	Viilhein, Helga Eduardi t.
Tähtvere	2	Vorbuse	Põder, Voldemar Jaago p.	Annus, Villem Karli p.
		Pihva	Nahkro, Oskar Peetri p.	Nahkur, Alide Eduardi t.
Vara	2	Välgi	Somelar, Sergei Peetri p.	Heinam, Leida Taveti t.
		Vara	Kütt, Johannes Villemi p.	Jaomets, Vaike Eduardi t.
Vaimastvere	2	Kõola	Tõnisson, Aleksander Karli p.	Arula, Evi Ernsti t.
		Selli	Puff, Paul Juhani p.	Merioja, Salme Hendriku t.
Veski	2	Kriilidneri	Tens, Jaan Jaani p.	Klausser, Meeta Eduardi t.
		Vana-Prangli	Reigo, Rudolf Johannese p.	Märk, Ida Peetri t.
Voore	2	Karuküla	Puusepp, Rudolf Gustavi p.	Paljak, Joosep Mihkli p.
		Raela	Mägi, Rudolf Liisa p.	Pärtin, Andres Hindriku p.
Võnnu	3	Võnnu	Lütti, Eduard Jaani p.	Palk, Melanie Samueli t.
		Kurista	Varik, Eduard Peetri p	Kaldma, Helmi Jaani t.
		Lääniste	Nagel, Aksel Kristjani p.	Sulbi, Erika Augusti t.
Äksi	2	Kukulinna	Hofman, Johannes Hansu p.	Rosme, Silvia Kristjani t.
		Kärkna	Kuslap, Robert Juhani p.	Kelder, Helga Aleksandri t.

Tartumaa Töörahva Saadikute Nõukogu Täitevkomitee

OTSUS nr. 69.

16. juunil 1945. a. Tartus

Detsentraliseeritud korras liha, piima ja munade varumise kohta Tartumaal 1945. a.

Arvestanud riiklike müüginormide nõrka laekumist Tartumaal liha, piima ja munade osas ja aluseks võtnud Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määruse nr. 470 26. 5. 1945. a. Tartumaa Töörahva Saadikute Nõukogu Täitevkomitee

otsustas:

§ 1.

Keelata Tartumaal alates 18. juunist 1945. a. liha, piima ja munade detsentraliseeritud ja vaheltkauplemise müügid-ostud.

§ 2.

Lubada vabaturul kaubelda liha, piima ja munadega ainult neil talupidajail, kellel on 1944. a. võlg ja 1945. a. esimese poole kohustuslik müügtnorm neis aineis täidetud ning sellekohane valla täitevkomiteelt väljaantud tõend olemas.

§ 3.

Lubada p. 1 nimetatud saaduste detsentraliseeritud müüki teostada talupidajail p. 2 näidatud korras ainult vahetult tarvitajaile ilma igasuguse vaheltkauplemise ostu-müügi tehinguta.

§ 4.

Kohustada Varumise Rahvakomissariaadi volinikku sm. Kliikmann'i selle otsuse rikkujaid seaduslikule vastutusele võtma.

§ 5.

Käesoleva otsuse järelevalve pannakse kohalikele täitevkomiteedele, TT Milits. osa organitele ja turgude administratsioonidele.

E. TÕNURIST,
Tartumaa Täitevkomitee esimees

H. LEIBUR,
Täitevkomitee sekretär

Töötajate õigused nõuavad jaluleseadmist

Möödunud sügisel suunas Tartu Linna Tööjõu Arvestamise ja Jaotamise Büroo töövõimelisi kodanikke sovhoosidesse viljakoristamistöödele. Linna Täitevkomitee otsuse nr. 3 põhjal pidi iga põllutööline saama 15—20% kokkupandavast saagist. Töötasu oli sovhoos kohustatud töölisele viimase elukohta kätte toimetama.

Kuigi viljakoristamise ajast on möödunud 8 kuud, pole Kobilo sovhoos, mis praegu kuulub Seemnekasvatuse Trustile, veelgi oma kohustust mitmekümne töötaja vastu täitnud.

Nii töötajad kui ka Tööjõu Arvestamise ja Jaotamise Büroo on korduvalt sovhoosi juhataja poole pöördunud saamatajäänud palga asjus küll kirjalike meeldetuletustega, küll isiklikust kohal käies, kuid alati ilma tulemusteta.

Isegi ajakirjanduses on mitmel puhul nimetatud asi käsitlemist leidnud, aga isegi küsimuse avalikkuse ette toomine pole suutnud seemnekasvatuse direktori meelt muuta ega teda natuurasse arvestatud palka maksma mõjutada.

Hiljuti said töötajad Kobilo seemnekasvatuse direktori poolt allakirjutatud kutse, milles töötajaid paluti 5. juunil 1945. a. ilmuda Suurturg 1 RSK „Eesti Seemevili" kontori rahalise palga järele. Pakutav rahaline töötasu oli nii väike, et sellega ei suuda töötaja turult osta ainustki liiki juur- või köögivilja sügisel väljaarvestatud koguses.

Täbar olukord tekkis Kobilos põllutöödel viibinud kodanikele veel seelärbi, et nad viljakoristamise ajal ei teadnud enestele kartuleid ja muud taolist tagavaraks osta, sest nende ainete saamine oli neile ju töötasuna täitevkomitee määruse põhjal kindlustatud. Loomulikult kannatasid nimetatud isikud talvel juurvilja puuduse all ja võisid neid produkte vabaturuhindadega piiratud koguses muretseda.

Igal juhul tuleks maksvast määrusest täpselt kinni pidada. See lubamatult pikaleveninud palgalugu tuleks tööliste huvides juba lõplikult lahendada.

Välisuudiseid

TRUMANI NÕUANDJA AVALDUS REPARATSIOONIPOLIITIKA KOHTA

London, 11. 6. (TASS). Nagu Reuteri agentuur edasi annab, algab tõenäoliselt tuleval nädalal Moskvas Nõukogude, Inglise ja Ameerika esindajate konverents reparatsiooniküsimuses. Trumani isiklik nõuandja reparatsiooniküsimuste alal Edwin Powley teatas 9. juunil Pariisis, et ta lendab välja koos oma kaastöölistega 11. juunil Moskvasse nõupidamisele peasekretär Walter Monectoniga ja Inglise esindajatega reparatsioonikomisjonis Moskvas. Nõukogude Liitu esindab neil läbirääkimistel välisasjade rahvakomissari asetäitja Maiski. Powley märkis, et konverents määrab ära laialaulatusliku reparatsiooni-poliitika.

Powley sõnade järgi tema isiklikult pooldab realistlikku kindlat positsiooni reparatsioonide küsimuses, mille sissenõudmine peab toimuma rangeil tingimusil ja lühikeste tähtaegade jooksul selleks, et võtta Saksamaalt tema sõjaline potentsiaal. „Minu arvates, — ütles ta, — parim abinõu reparatsioonimaksude tasumise kindlustamiseks meile seisneb selles, et need kätte saada selle aja jooksul, mil meie armeed asuvad Saksamaa sisemuses. Meie ei korda enam esimese sõja järel tehtud vigu, mil meie, loobudes reparatsioonide nõudmisest dollareis, soodustasime saksa tööstuse ümberehitamist selleks, et aidata temal reparatsioone tasuda, kuni lõpuks jõudsime selleni, et varustasime teda tohutu suurel hulgal toiduainete ja materjalidega. Seekord me loodame võtta Saksamaalt ära saksa sõjalise mehhanismi vajalikud osad. Selle, mida on võimatu välja vedada, me tõenäoliselt hävitame."

Powley sõnade kohaselt esimesteks maksudeks reparatsioonide arvel Saksamaa jaoks saab olema maal asuva liitlasriikide 7 miljoni kodaniku, s. o. tohutu suure arvu endiste sõjavangide ja vägivaldselt äraviidud inimeste ülalpidamine.

Edasi avaldas Powley, et mõned saksa tööstusharud, nagu näiteks, masinaehitus, taastatakse 1—8-kuise perioodi jooksul. Transpordi probleem on aga üsna keeruline. Reparatsioonide tasumine Ühendriikidele kujuneb võrdlemisi raskeks probleemiks, sest et Ameerika on juba isegi hästi varustatud masinate ja instrumentide poolest, ega vaja saksa tööjõudu. Nähtavasti tuleb tal piirduda mõningate saksa teaduse saavutustega ja tooraine tega.

Reparatsioonide võtmisel tuleb Powley arvates käsitada Saksamaad kui üht tervikut. See on vajalik kaotuste ja kahjude ärahoidmiseks liitlastele. Powley sõnade järgi toimub tulevikus teatud ulatuses põhiliste kaupade vahetus. Tema arvates pole mingeid raskusi kokkuleppe saavutamiseks venelastega reparatsiooni küsimuse alal. Powley teatas, et ta on juba Saksamaal vestelnud inglastega, kes uurivad seda küsimust Inglise vägede poolt okupeeritud tsoonis.

Küsimusele: „Kas te arvate, et te peate teostama kindlakäelist poliitikat Saksamaa suhtes reparatsioonide küsimuses," avaldas Powley oma isiklikku arvamist, vastates: „Kahtlemata."

ARCYSZEWSKI KLIKK KIUSAB TAGA KODUMAALE TAGASI PÖÖRDUDA SOOVIVAID SÕDUREID

London, 13. 6. (TASS). Ajalehe „News Chronicle" kirjasaatja teatab Damferline'ist (Shotimaal), et Fife'i krahvkonna politsei lõpetas materjalide kogumise poola sõduri mahalaskmise asjas, kes, nagu kinnitatakse, surmati põgenemiskatsel poola koonduslaagris, mis asetseb 2 miili kaugusel sellest linnast. Kõnealusesse laagrisse oli paigutatud „Polpressi" kirjasaatja Londonis Jagodzinski.

Ajalehe „Daily Worker" shoti kirjasaatja kirjutab, et Poola emigrantliikule valitsusele alluva armee sõdureid, kes avaldasid soovi Poolasse tagasipöördumiseks, areteeritakse ja pekstakse. Kingardieni koonduslaagris peksis kapral reamees Krugi ja Klemenczuki selle eest, et nad avaldasid soovi kodumaale tagasipöördumiseks. Klemenczuki pekseti raudvitsaga meelemärkuse kaotuseni ja saadeti siis hospidali. Järgmisel päeval kaebas Krug oma ohvitserile, kuid sai sama kaprali käest selle ohvitseri nähes peksa. „Daily Worker" kirjasaatja kirjutab, et talle on teada kaprali nimi, kes seda tegi kandmata mingisugust karistust. Ohvitserid terroriseerivad selles laagris sõdureid ja teevad kõik, et takistada neid kodumaale tagasi pöördumast.

INGLISE VÄED VÕTSID VANGI RIBBENTROPI

London, 15. 6. (TASS). Nagu teatab 21. armeegrupi juures viibiv Reuteri agentuuri kirjasaatja, võetl Inglise okupatsioonitsoonis Saksamaal vangi endine Saksa välisminister Ribbentrop. Ribbentrop võeti vangi lahtiriietatuna voodis inglise leitnandi poolt Hamburgis. Tema juurest leiti kolm kirja: üks — Churchillile, teine — Inglise välisministrile Edenile ja kolmas — feldmarssal Montgomeryle. Ribbentropi juures leiti veel pudel mürgiga.

Ribbentrop saabus Hamburgi 30. aprillil, kus ta lootis end peita ühe veinikaupmehe juures, keda ta juba 25 aastat tundis. Kuid viimane keeldus temale varjupaika andmast. Ribbentrop asus elama erapansioni „Reise" perekonnanime all. Ribbentropile anti käsk riietuda ja ta toimetati liitlaste staapi Hamburgis, kus toimus arstlik järelevaatus. Ribbentrop andis ise üle pudeli mürgiga, mida ta enda juures hoidis. Ribbentropi isiku tegi kindlaks tema õde, kes oli juba varem vangi võetud, ja temale varjupaiga andmisest keeldunud veinikaupmees.

Teadaandeid

Esmaspäeval, 18. ja teisipäeval, 19. juunil kell 19 toimub ENSV Ametiühingute Kesknõukogu korraldusel Kultuurimajas, Tähe t. 29 käitiste ja asutuste sotsiaalkindlustuse nõukogude esimeestele ja sotsiaalkindlustuse delegaatidele seminar. Osavõtt kohustuslik.

Päevakorras: riikliku sotsiaalkindlustuse küsimused.

J. Jaama,
Eesti NSV AÜKN volinik Tartus

*

Esmaspäeval, 18. ja teisipäeval, 19. juunil kell 19 toimub ENSV Ametiühingute Kesknõukogu korraldusel ametiühingute majas, Kompanii t. 2, Lenini toas käitiste ja asutuste ühiskondlikele kontrolöridele seminar. Osavõtt kohustuslik.

Päevakorras: ühiskondliku kontrolli organiseerimisest ja teostamisest kaubandusvõrgus, ühistoitlustuse ettevõtteis ja abimajandeis.

J. Jaama,
Eesti NSV AÜKN volinik Tartus

Vastutava toimetaja kt. Erni Hiir

TEATER

RIIKLIK TEATER „VANEMUINE"

Pühapäeval, 17. juunil kell 14.30 „Carmen", kell 19.30 „Pisuhänd". Teisipäeval, 19. juunil kell 19.30 viimaseid kordi „Pisuhänd". Neljapäeval, 21. juunil kell 19.30 „Vene inimesed".

Kassa avatud kella 11—14 ja 17.30—19.30. Telef. 38-63/3.

KOHTUKUULUTUSED

Matso, Adolf Madise p., kelle elukoht Avinurme vallas Ulvi külas, on **algatanud ABIELULAHUTUSE** oma naise, Olga-Vilhelmine Matso vastu, kelle elukoht Lohusuu vallas, Kalmaküla. Asi kuulub arutusele Jõgeva jsk. rahvakohtus.

Jõgeva jsk. rahvakohtunik.

Kalamees, Richard Augusti p., kelle elukoht Tartumaal, Kuremaa vallas, on **algatanud ABIELULAHUTUSE** oma naise Amanda, Augusti t. Kalamehe vastu, kelle elukoht sealsamas. Asi kuulub arutamisele Jõgeva jsk. rahvakohtus.

Jõgeva jsk. rahvakohtunik.

TÖÖPAKKUMISED

Tartu R Ülikool vajab **garaazhi-mehhaanikut, autojuhti, seppa, puulõhkujaid-kütjaid, tõrvaajajaid** Järvselja metskonda ja **transporditöölisi.** Läbi rääkida ökonomisti kontoris, Lai 36, õues, äripäeviti kella 10—12.

Halduse prorektor.

Kodumaa eest võideldes langenud

LEMBIT TILGAT

sünd. 16. IV 1926
lang. 18. III 1945

mälestavad sügavas leinas

kasuvanemad ja vennad perekondadega.

Surma läbi lahkunud

JAAN PAJUMÄGIT

(end. VEIDENBERG)

sünd. 13. VII 1886, surn. 15. VI 1945

Mälestavad sügavas leinas

abikaasa, lapsed ja väimehed.

Kodumaa eest võideldes langenud armast

ARVED SINIJÄRVE

sünd. 24. VII 1918
lang. 12. V 1945

mälestavad vaikses leinas

ema ja vend abikaasaga

Pika raske kannatuse järel uinus igavesele unele

JUHAN ORG

sünd. 7. X 1875
surn. 12. VI 1945

Vaikses leinas

abikaasa, õed, vennad ja omaksed.

Muidasängitamine 17. juunil Rõngu kalmistule.

Vara lahkusid meist, meile kõigile armas tütreke

VIIVI ROSIN

sünd. 11. VI 1945
surn. 14 VI 1945

Valusas leinas

ema, isa, vanavanemad, tädid, onud ja vanavanaema.

Muidasängitamine 19. skp. Kambja kalmistule.

Raske haigus võttis meilt armsa ema ja vanaema

ANNA-ROSALIE OTS'a

sünd. 2. IX 1884, surn. 15. VI 1945

Kestvas valusas leinas

tütred, tütred perekondadega ja omaksed.

Matmine 19. VI kell 15 Maarja kalmistule

MB 02125

Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk. Tartus, Ülikooli 21/23

Tellimus nr. 900